

Grey Scale #13

DANES-PICTA.COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

018356

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

ZAKŁAD DYDAKTYKI WOJSKOWEJ

~~XXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXX~~
Egz. Nr.....

ppłk dypl. S. DROZD

WŁAŚCIWOŚCI OPRACOWANIA
ORGANIZACJI I PROWADZENIA
ĆWICZEŃ TAKTYCZNYCH
ZE STRZELANIEM AMUNICJĄ
BOJOWĄ

(Skrypt)

40854
BIBLIOTEKA NAUKOWA ASB WP
Archiwum Biblioteki Specjalnych
Nr ewid.....

WARSZAWA

LISTOPAD

1971

DANES-PICTA.COM

018356

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

ZAKŁAD DYDAKTYKI WOJSKOWEJ

~~WYDZIAŁ~~
~~WYDZIAŁ~~
~~WYDZIAŁ~~

Egz. Nr

ppłk dypl. S. DROZD

WŁAŚCIWOŚCI OPRACOWANIA
ORGANIZACJI I PROWADZENIA
ĆWICZEŃ TAKTYCZNYCH
ZE STRZELANIEM AMUNICJĄ
BOJOWĄ

(Skrypt)

40854
BIBLIOTEKA NAUKOWA ASB WP
Archiwum Szkoły Sztabu Specjalnych
Nr ewid. _____

WARSZAWA

LISTOPAD

1971

Nr ewid. _____

140254
DO BIERNY
SLUZBOWEGO

OPIS ZAWARTOŚCI

1. Szkic nr 03291/WW Schemat pola tarczowego do kompanijnego ćwiczenia taktycznego ze strzelaniem amunicją bojową.
2. Szkic nr 03292/WW Schemat pola tarczowego do ćwiczenia taktycznego ze strzelaniem amunicją bojową kompanii piechoty.

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

ZAKŁAD DYDAKTYKI WOJSKOWEJ

Ustawa z dnia 22 stycznia 1969 roku
art. 66 ust. 2
(Dz.U. RP Nr 11 poz. 95)

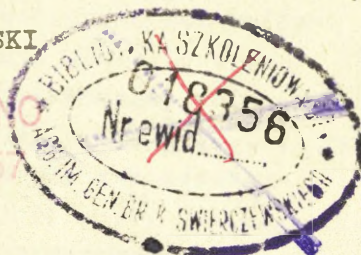
ZATWIERDZAM
KIEROWNIK

ZAKŁADU DYDAKTYKI WOJSKOWEJ

Egz.nr ... 1

plk doc.dr J. ZAKRZEWSKI

PRZEKLASYFIKOWANO
Protokół Nr 12357

ppłk dypl. S. DROZD

WŁAŚCIWOŚCI OPRACOWANIA, ORGANIZACJI I PRO-
WADZENIA ĆWICZEŃ TAKTYCZNYCH ZE STRZELANIEM
AMUNICJĄ BOJOWĄ

/Skrypt/

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Biuletynu Zbiarów Specjalnych
Nr ewid. 40854

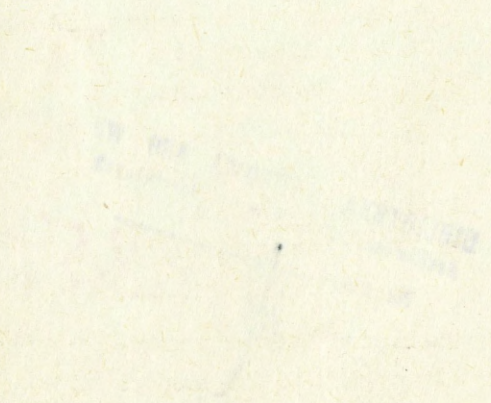
WARSZAWA

Listopad

1971 r.

1877
1877

1877

I. Charakterystyka ćwiczeń taktycznych ze strzelaniem amunicją bojową	5
II. Właściwości opracowania ćwiczenia taktycznego ze strzelaniem amunicją bojową.	
1. Właściwości dotyczące czynności wstępnych autora ćwiczenia	11
2. Opracowanie myśli przewodniej ćwiczenia	18
3. Właściwości prowadzenia rekonesansu przez autora ćwiczenia	22
4. Opracowanie planu przeprowadzenia ćwiczenia	25
III. Właściwości organizacji ćwiczenia taktycznego ze strzelaniem amunicją bojową.	33
1. Ustalenie składu aparatu kierowniczo-rozjemczego	34
2. Opracowanie rozkazu organizacyjnego .	36
3. Organizacja materiałowo-technicznego zabezpieczenia	38
4. Organizacja łączności	38
5. Organizacja pozoracji pola walki i urządzenie rejonu strzelania amunicją bojową	39
IV. Właściwości prowadzenia ćwiczenia taktycznego ze strzelaniem amunicją bojową ..	43
1. Czynności kierownictwa- rozjemców i ćwiczących	43

	Str.
2. Ocena i omówienie ćwiczenia	49
Zakończenie	52
Wykaz literatury	53
Załączniki:	
1. Ilość amunicji niezbędna do rażenia celów na ćwiczeniach taktycznych połączonych ze strzelaniem amunicją bojową	
2. Wzory figur bojowych stosowanych w ćwiczeniach taktycznych ze strzelaniem amunicją bojową	
3-7. Schematy pola tarczowego do kompanijnego ćwiczenia taktycznego ze strzelaniem amunicją bojową /varianty/	

I. CHARAKTERYSTYKA ĆWICZEŃ TAKTYCZNYCH ZE STRZELANIEM AMUNICJĄ BOJOWĄ

Szkolenie ogniowe jest jednym z podstawowych przedmiotów szkolenia bojowego wojsk. W wyniku tego szkolenia żołnierze /pododdziały/ powinni nabrać umiejętności wykonywania zadań bojowych przez właściwe i skuteczne stosowanie ognia. Szkolenie ogniowe jest ściśle powiązane ze szkoleniem taktycznym i innymi przedmiotami szkolenia bojowego wojsk.

Jedną z metod zgrzywania działania poszczegól - nych rodzajów wojsk oraz umiejętnego stosowa - nia zasad działania wojsk na współczesnym polu walki są ćwiczenia taktyczne, a szczególnie ćwiczenia taktyczne połączone ze strzelaniem amun - cją bojową. Celem tych ćwiczeń jest doskonalenie umiejętności dowódców w zakresie dowodzenia pod - oddziałem i kierowania jego ogniem w walce, a żoł - nierzy i obsługi - rozwiązywania różnorodnych za - dań ogniowych w składzie pododdziału na polu wal - ki. Ćwiczenia taktyczne ze strzelaniem amunicją bojową posiadają duże znaczenie w systemie szko - lenia bojowego wojsk, zamykają one określony okres szkolenia i są sprawdzianem stopnia wyszkolenia i zgrania ogniowego pododdziału oraz osiągnięcia poziomu szkolenia bojowego, zwłaszcza taktycznego i ogniowego wszystkich rodzajów broni oraz stop - nia gotowości pododdziałów do wykonywania zadań na współczesnym polu walki.

W skrypcie zostanie omówiona problematyka organizacji strzelań amunicją bojową w ramach ćwiczeń taktycznych. Nazwa: "Ćwiczenia taktyczne ze strzelaniem amunicją bojową" - dotyczy tylko i wyłącznie ćwiczenia, w którym pododdziały ćwiczące prowadzą ogień amunicją bojową na tle taktycznym. Są to ćwiczenia tzw. oddzielne /samodzielne/ organizowane i prowadzone w zasadzie na niższych szczeblach: drużyna, pluton, kompania /równorzędne/. W tym wypadku ćwiczenie rozpoczyna się z chwilą organizacji walki przed rubieżą otwarcia ognia i kończy się po zakończeniu strzelania amunicją bojową. /Patrz schemat "A"/^x. Może to być także na przykład ćwiczenie na temat: "Natarcie kompanii piechoty na przygotowaną obronę nieprzyjaciela ze strzelaniem amunicją bojową".

Obok ćwiczeń samodzielnych, ćwiczenia taktyczne ze strzelaniem amunicją bojową mogą stanowić element /fragment, etap/ ćwiczeń batalionowych, pułkowych lub dywizyjnych z wojskami, a nawet dowód - czo-sztabowych /jako epizod działania wojsk/. W tym wypadku może to być na przykład: jednostronne, dywizyjne ćwiczenie taktyczne z wojskami z fragmentem strzelania amunicją bojową jednego batalionu piechoty zmotoryzowanej. Dla pododdziału, który bierze udział w strzelaniu jest to ćwiczenie taktyczne ze strzelaniem amunicją bojową. Warianty umiejscowienia strzelania amunicją bojową w ramach ćwiczeń taktycznych z wojskami przedstawiają:
- schemat "B" organizację strzelania amunicją bo -
x/ Schem. A,B,C,D,E - patrz str. 65-69.

jową przez kompanię piechoty w ramach ćwiczenia taktycznego w czasie wejścia tej kompanii na teren poligonu. W pokazanym wariancie kompania po zakończeniu strzelania kontynuuje w dalszym ciągu ćwiczenie aż do wyczerpania wszystkich zagadnień szkoleniowych, ale realizowanych już bez strzelania amunicją bojową;

- schemat "C" przedstawia wariant organizacji strzelania amunicją bojową przez jedną z kompanii czołgów w ramach ćwiczenia taktycznego pułku czołgów w jednym z etapów tego ćwiczenia. Na schemacie pokazane są warianty umiejscowienia strzelania w ramach poligonu w różnych etapach ćwiczenia taktycznego. Wybór terenu oraz etapu ćwiczenia, w którym planuje się strzelanie amunicją bojową uzależnione jest od warunków terenowych rozmieszczenie i urządzenie pola tarczowego, umiejscowienie kierunków strzelania itp/ oraz zagadnień szkoleniowych realizowanych w ramach ćwiczenia /atak kolejnej rubieży obrony nieprzyjaciela, odparcie kontrataku, zwalczanie desantu nieprzyjaciela itp/. Powyższy wariant organizacji strzelania amunicją bojową w ramach ćwiczeń taktycznych z wojskami przez jeden element ugrupowania bojowego oddziału /ZT/ w jednym z etapów ćwiczenia rozgrywanego na terenie poligonu - jest najczęściej organizowanym i realizowanym w praktyce szkoleniowej wojsk.

Strzelania amunicją bojową mogą być prowadzone zarówno w ćwiczeniach jednostronnych z pozo-

rowanym nieprzyjacielem, jak i w ćwiczeniach dwu - stronnych. Warunki bezpieczeństwa strzelania w tym drugim wypadku musi zapewnić odpowiednia głębokość poligonu. Warianty w tym zakresie przedstawiają:

- schemat "D" - organizację strzelania amunicją bojową batalionów w ramach dwustronnego ćwiczenia taktycznego z wojskami.

W założonym wariantcie autor ćwiczenia przewiduje przeprowadzenie strzelania amunicją bojową równocześnie przez obydwie ćwiczące strony w jednym z etapów ćwiczenia, z chwilą podejścia ich do granic poligonu przed rozegraniem zasadniczego fragmentu ćwiczenia taktycznego, jakim jest bój spotkaniowy. Wyniki strzelań w tym wypadku stanowią jeden z czynników przyznania przez kierownictwo ćwiczenia powodzenia w boju spotkaniowym jednej ze stron;

- schemat "E" - przedstawia wariant /może rzadziej spotykany w praktyce szkoleniowej wojsk/ organizacji strzelania amunicją bojową w ramach dwustronnego ćwiczenia taktycznego z wojskami, w której jedna ze stron prowadzi działania zaczepne, druga - działania obronne. Do czasu zetknięcia stron i rozpoczęcia strzelania amunicją bojową wojska prowadzące działania obronne przygotowywały system obrony. Z chwilą podchodzenia wojsk nacierających do broniących się, ci ostatecznie wycofują się z zajmowanych stanowisk /poza rubież bezpieczeństwa/ pozostawiając na swoim miejscu figury bojowe, do których nacierający

/po rozpoznaniu/ prowadzą ogień amunicją bojową.

W ramach wyżej wymienionych wariantów organizacji strzelań amunicją bojową, w praktyce szkoleniowej wojsk obserwujemy szereg różnorodnych rozwiązań /założeń taktycznych i organizacyjnych/ zależnych każdorazowo od inwencji kierownictwa i autorów ćwiczenia, warunków terenowych, możliwości materiałowo-technicznego zabezpieczenia itp.

Strzelań amunicją bojową przez pułk i wyżej ze względu na małe obszary poligonów oraz znaczne koszty tych przedsięwzięć w zasadzie się nie prowadzi. W niektórych wypadkach są organizowane takie strzelania w ramach ćwiczeń pokazowych lub doświadczalnych.

Do ćwiczeń taktycznych ze strzelaniem amunicją bojową powinno się dopuszczać tylko te pododdziały, które w pełni przerobiły zasadnicze tematy szkolenia taktycznego i ogniowego oraz wykonały obowiązujące strzelania bojowe w składzie pododdziału. Na wszystkich szczeblach ćwiczenia taktyczne połączone ze strzelaniem amunicją bojową przeprowadza się jedynie z tymi pododdziałami, które liczą co najmniej dwie trzecie stanu osobowego. Na szczeblu drużyny piechoty poza tym musi uczestniczyć celowniczy broni pokładowej, obsługa broni maszynowej, granatnika przeciwpancernego i strzelec wyborowy.

Strzelanie amunicją bojową powinno być prowadzone w dynamice działań bojowych i rozpoczynać

się na przykład w warunkach natarcia z marszu, rozwijania się do boju spotkaniowego, rozwijania powodzenia lub w toku innych manewrowych działań. Zadania ogniowe na ćwiczeniach są realizowane ogniem broni strzeleckiej, czołgów, moździerzy i artylerii, a niekiedy lotnictwa. W aktualnie obowiązujących programach szkolenia wojsk zawarte są wytyczne, by część ćwiczeń taktycznych batalionowych i pułkowych prowadzić ze strzelaniem amunicją bojową wszystkich rodzajów broni biorących udział w ćwiczeniu oraz ostrym bombardowaniem lotnictwa. Dla stworzenia bardziej skomplikowanych warunków/zbliżenie warunków ćwiczeń do charakteru przyszłego pola walki/ należy też 50% ćwiczeń prowadzić w warunkach nocnych. Tematy i czas przeprowadzenia ćwiczeń taktycznych połączonych ze strzelaniem amunicją bojową są określone w programie szkolenia. Dla każdego pododdziału biorącego udział w strzelaniu - w miarę możliwości należy stwarzać inną sytuację taktyczną. Aby u szkolonych wzbudzić większe zainteresowanie ćwiczeniami taktycznymi połączonymi ze strzelaniem amunicją bojową /podobnie jak w innych ćwiczeniach/ - winno się je przeprowadzać w warunkach jak najbardziej zbliżonych do warunków bojowych. Można to osiągnąć przez:

- przedstawienie nieprzyjaciela silnego, aktywnego, uzbrojonego w nowoczesny sprzęt i środki techniczne;
- ustawienie odpowiedniej ilości i rodzajów celów przystosowanych do pozorowanej sytuacji taktycznej;

- wybór terenu do przeprowadzenia ćwiczenia odpo-
wiednio do tematu i zadań ćwiczących pododdzia-
łów.

II. WŁAŚCIWOŚCI OPRACOWANIA ĆWICZENIA TAKTYCZNEGO ZE STRZELANIEM AMUNICJĄ BOJOWĄ

Zakres i metoda pracy dowódcy /kierownika ćwiczenia/, jak również autora /zespołu autorskiego/ ćwiczenia podczas kierowania i opracowania ćwiczenia ze strzelaniem amunicją bojową w zasadzie nie odbiegają od obowiązujących przy opracowaniu innych rodzajów ćwiczeń. Zasady te szczegółowo są zawarte w skrypcie opracowanym przez płk. dypl. R. Sieleckiego pt: "Wprowadzenie do metodyki szkolenia taktyczno-operacyjnego oficerów, sztabów i wojsk" rozdział II Zasady opracowania ćwiczeń/Wyd. ASG, nr bibl.szkol. 014337/. Niemniej jednak istnieje w tym zakresie szereg właściwości, które zostaną poniżej przedstawione. Za podstawę do dalszych rozwiązań nad wykazaniem tych właściwości przyjmujemy kolejność pracy autora nad opracowaniem ćwiczenia przedstawioną w powyższym skrypcie w załączniku nr 4, który przewiduje:

- czynności wstępne autora ćwiczenia;
- opracowanie myśli przewodniej ćwiczenia;
- opracowanie pozostałej dokumentacji ćwiczenia;
- czynności w zakresie organizacji ćwiczenia.

1. Właściwości dotyczące czynności wstępnych autora ćwiczenia

Przy opracowaniu ćwiczenia oprócz ogólnie przyjętych zasad, autor ćwiczenia zobowiązany jest brać za podstawę do swojej pracy:

- obowiązujące programy i instrukcje strzelania dotyczące wszystkich rodzajów broni biorących udział w strzelaniu amunicją bojową;
- wytyczne przełożonego do opracowania ćwiczenia;
- możliwości w zakresie zapewnienia warunków bezpieczeństwa.

W czasie studiowania odpowiednich materiałów potrzebnych do opracowania ćwiczenia, autor /ze - spół autorski/ winien zwrócić szczególną uwagę na dokładne zapoznanie się z zagadnieniami dotyczącymi strzelania amunicją bojową np:

- zapoznanie się z rodzajami, ilością i warunkami strzelania amunicją bojową pododdziałów mających brać udział w ćwiczeniu, limitami amunicji bojowej, kilometrów na wozy bojowe, samochodów itp.;
- zapoznanie się z zasadami zachowania warunków bezpieczeństwa w czasie strzelania;
- przeprowadzenie analizy wyników inspekcji, kontroli, w czasie których ćwiczące pododdziały brały udział w strzelaniach amunicją bojową /wyniki strzelań/.

W analizie wytycznych przełożonego autor ćwiczenia zobowiązany jest zdać sobie sprawę z zakresu czynności, które należy zrealizować, zwracając

szczególnością uwagę na przedsięwzięcia związane ze strzelaniem amunicją bojową. Odpowiedź na pytanie: czy strzelanie amunicją bojową prowadzone będzie przez wszystkie rodzaje wojsk i elementy ugrupowania bojowego biorące udział w ćwiczeniu, czy tylko niektóre z nich? Czy strzelania bojowe mają być prowadzone w ramach samodzielnego ćwiczenia, czy stanowić etap /fragment/ w całości ćwiczenia taktycznego? Wreszcie autor ćwiczenia winien zastanowić się nad tym, jakie sprawy zostały już rozstrzygnięte w wytycznych przełożonego, a jakie trzeba rozwiązać samodzielnie.

W wyniku przeprowadzonej analizy wytycznych przełożonego autor ćwiczenia może wyciągnąć na przykład następujące wnioski:

- w opracowywanym ćwiczeniu taktycznym z wojskami zorganizować w jednym z etapów tego ćwiczenia - strzelanie amunicją bojową dla jednej kompanii piechoty wzmocnionej plutonem czołgów, plutonem moździerzy, które to środki winny brać również udział w strzelaniu, a stąd konieczność zorganizowania dla nich:
 - a/ amunicji bojowej;
 - b/ tarcz i figur bojowych;
 - c/ odpowiednich warunków bezpieczeństwa /głębokość pola tarczowego, rozmieszczenie posterunków ochronnych itp./;
- ustalić z komendą poligonu:
 - a/ rejon strzelania amunicją bojową /w ramach poligonu/;

- b/ organizację i rozbudowę rejonu strzelania;
- c/ wyposażenie pola tarczowego /obsługa schronów, środki łączności itp/;
- d/ zakres i podział prac do wykonania;
- w ramach opracowanych dokumentów należy:
 - a/ w myśli przewodniej ćwiczenia uwzględnić problematykę strzelania amunicją bojową;
 - b/ opracować załącznik do planu przeprowadzenia ćwiczenia /plan strzelania amunicją bojową/ ;
 - c/ spowodować opracowanie przez współautorów ćwiczenia dokumentów odnośnie strzelania amunicją bojową;
- zorganizować dodatkowy instruktaż dla rozjemców ogniowych i pozoracji pola walki działającej w rejonie strzelania amunicją bojową.

Po zebraniu i przestudiowaniu niezbędnych materiałów i dokumentów oraz analizie wytycznych przełożonego, autor ćwiczenia obok innych celów i zagadnień szkoleniowych zobowiązany jest uwzględnić cele i zagadnienia szkoleniowe, które mają być zrealizowane w czasie prowadzenia strzelania amunicją bojową. Cele szkoleniowe ćwiczenia można określać oddzielnie dla oficerów, podoficerów i szeregowców lub dowódców sztabów i pododdziałów, względnie sprecyzować jeden ogólny cel np. :

- doskonalić umiejętności dowódców w zakresie dowodzenia pododdziałem i kierowania jego ogniem w walce, a żołnierzy i obsługi rozwiązywania różnorodnych zadań ogniowych w składzie pododdziału na polu walki;

- sprawdzić stopień wyszkolenia i zgrania ogniowego pododdziału.

Zagadnieniem szkoleniowym do zrealizowania w czasie odbycia strzelania może przykładowo być:

- organizacja pościgu i walka z kolejnymi punktami oporu nieprzyjaciela w głębi obrony z odbyciem strzelań piechoty i czołgów na wydłużone odległości i do celów powietrznych, w tym odbycie strzelań z BTR-Skot. Dla realizacji ww. celów i zagadnień szkoleniowych należy dokonać odpowiedniego doboru terenu.

Wybór rejonu ćwiczenia

Przy wyborze rejonu ćwiczenia należy pamiętać, że ćwiczenia ze strzelaniem amunicją bojową muszą odbywać się na poligonach i na określonych kierunkach ognia. Stąd istnieją ograniczone możliwości i brak swobody w wyborze rejonu ćwiczenia. Niemniej jednak należy dążyć do tego, aby w ramach możliwości wybrany rejon ćwiczenia odpowiadał tematowi ćwiczenia, umożliwiało przerobienie wszystkich zaplanowanych zagadnień szkoleniowych, a tym samym osiągnięcie podstawowych celów szkoleniowych. Rejon do ćwiczenia powinien zapewnić: odpowiednie warunki bezpieczeństwa, możliwość odpowiedniego urządzenia pola tarczowego i prowadzenia ognia ze wszystkich rodzajów broni biorących udział w strzelaniu oraz posiadać odpowiednie wymiary. Głębokość rejonu ćwiczenia określa się sumą:

- głębokości ugrupowania bojowego pododdziału prowadzącego strzelanie bojowe;
- głębokości pola tarczowego;
- głębokości martwego pola dla pocisków wszystkich rodzajów broni.

Głębokość ugrupowania bojowego pododdziału prowadzącego strzelanie bojowe należy liczyć od podstaw wyjściowych w głąb ugrupowania, względnie od pierwszej rubieży prowadzenia ognia i może ona wynosić:

- dla plutonu - 200-300 m;
- dla kompanii - 500-600 m;
- dla batalionu - 3000-5000 m.

Głębokość pola tarczowego w ćwiczeniu na temat natarcia jest uzależniona od głębokości zadań bojowych określonego szczebla oraz zapewnienia wykonania zadań taktycznych i ogniowych w warunkach wysokiego tempa, szerokiego wykorzystania manewru itp. Głębokość pola tarczowego /zgodnie z instrukcją strzelania/ powinna zatem wynosić:

- dla drużyny - 1,5 - 2 km;
- dla plutonu - 3-4 km;
- dla kompanii - 4-5 km;
- dla batalionu - 7-8 km.

Głębokość pola martwego określa się w stosunku do broni o najdalszym zasięgu przy prowadzeniu ognia z ostatniej rubieży. Dla zachowania warunków bezpieczeństwa granice pola martwego wyduża się w głąb dla dział małego kalibru, a dla dział średniego i dużego kalibru o 4 km.

Szerokość rejonu ćwiczenia określa się w zależności od szerokości pasa /odcinka/ natarcia oddziału /pododdziału/. Oprócz tego należy uwzględnić szerokość pasów bezpieczeństwa, które dla broni strzeleckiej powinny wynosić w granicach 400 m, dla artylerii 3-4 km. /Przykładowe rozmiary rejonu ćwiczenia do kompanijnego ćwiczenia ze strzelaniem amunicją bojową - zawarte są w załączniku do niniejszego skryptu/. Zał. 4.

Jak z powyższego wynika, głębokość i szerokość rejonu ćwiczenia nie są czymś stałym i zmieniają się w zależności od szczebla na jakim dane ćwiczenie będzie prowadzone, a także od rodzaju broni strzelającej amunicją bojową.

W praktyce szkoleniowej niektórych jednostek ze względu na ograniczone rozmiary poligonów /szczególnie DEBA, ROZALIN, CZARNE, CZERWONY BOR/ oraz braki w zakresie materiałowo-technicznego zabezpieczenia, wyposażenia strzelnic poligonowych, nawyków niektórych dowódców itp. nie zawsze przestrzega się wyżej wymienionych wymogów dotyczących rejonu strzelania amunicją bojową. Często spotyka się, że ćwiczenia taktyczne np. kompanii ze strzelaniem amunicją bojową prowadzone na głębokość jednego, czasem dwóch kilometrów, to jest na taką głębokość jaka pozwala na zorganizowanie dwóch-trzech rubieży ogniowych co jest niezgodne z zaleceniami instrukcji strzelań, wymaganiami współczesnego pola walki oraz koniecznością zapewnienia warunków bezpieczeństwa.

Po dokonaniu przez autora ćwiczenia czynności wstępnych i wyborze odpowiedniego rejonu ćwiczenia w dalszej kolejności pracy autor ćwiczenia przystępuje do opracowania myśli przewodniej ćwiczenia.

2. Opracowanie myśli przewodniej ćwiczenia

Opracowując ćwiczenie taktyczne ze strzelaniem amunicją bojową, autor ćwiczenia /podobnie jak we wszystkich ćwiczeniach/ opracowuje myśl przewodnią ćwiczenia, która stanowi koncepcję taktyczną całości ćwiczenia i jest podstawą do opracowania wszystkich dokumentów niezbędnych do przeprowadzenia ćwiczenia.

Przystępując do opracowania myśli przewodniej ćwiczenia należy wziąć pod uwagę rodzaj ćwiczenia, w którym planowane jest prowadzenie strzelania amunicją bojową.

W wypadku opracowania myśli przewodniej do ćwiczenia z wojskami, w którym ma być przeprowadzony fragment ćwiczenia ze strzelaniem amunicją bojową, opracowanie myśli przewodniej ćwiczenia nie różni się w zasadzie od przyjętych ogólnie zasad z tym, że dochodzą tu dodatkowe dokumenty dotyczące strzelania, a więc: oznaczony na mapie rejon odbycia strzelania oraz dokumenty takie, jak: schemat pola tar czowego i inne, które będą omówione w części dotyczącej opracowania planu przeprowadzenia ćwiczenia.

Natomiast przy opracowaniu myśli przewodniej do samodzielnego ćwiczenia ze strzelaniem amunicją bojową sporządza się dokument w całości ujęty nieco inaczej i uwzględniający tylko główną treść /całość/ połączoną z zagadnieniami dotyczącymi strzelania amunicją bojową.

Opracowując zamiar stron autor ćwiczenia obok ogólnego tła taktycznego przewidującego działania stron, umiejscawia szczebel ćwiczący /pododdział prowadzący strzelanie amunicją bojową/ i precyzuje dla niego zadania taktyczne. Biorąc jednak pod uwagę fakt, że w planowanym /opracowywanym/ ćwiczeniu mają być realizowane zagadnienia dotyczące strzelania amunicją bojową, autor ćwiczenia powinien uwzględnić konieczność realizacji tych zagadnień na terenie poligonu. W związku z powyższym należy to wziąć pod uwagę ustalając kierunek działania ćwiczącego oddziału /pododdziału/. Ponadto w zamiarze stron należy określić w jakim okresie /etapie walki, rejonie i kierunkach/ będzie prowadzone strzelanie amunicją bojową, a w związku z tym, jakie wyznaczyć zadania bojowe ćwiczącym wojskom. W legendzie do mapy zamiaru stron można podać w jakim terminie, jakie pododdziały będą prowadzić strzelanie amunicją bojową.

Kolejną właściwością opracowania myśli przewodniej ćwiczenia taktycznego z fragmentem strzelania amunicją bojową jest również to, że autor ćwiczenia na ten etap ćwiczenia /fragment/, w którym będzie prowadzone strzelanie amunicją bojową powi-

nien opracować decyzje stron. Decyzję stron opracowuje się tylko dla tego szczebla, który bierze udział w strzelaniu. Na przykład: opracowując ćwiczenie pułkowe, w ramach którego w pewnym okresie ćwiczenia jeden z ćwiczących batalionów ma brać udział w strzelaniu amunicją bojową - to wówczas dla tego batalionu i na ten okres, w którym będzie prowadzone strzelanie należy opracować decyzję stron. Opracowanie decyzji stron w tym wypadku podyktowane jest koniecznością zapewnienia odpowiednich warunków bezpieczeństwa, ułatwienia kierownikowi ćwiczenia kierowanie jego przebiegiem, a autorowi ćwiczenia opracowanie planu przeprowadzenia ćwiczenia oraz szeregu innych dokumentów związanych z jego przeprowadzeniem /np. opracowanie schematu pola tarczowego, obliczenie potrzebnej ilości tarcz itp/.

Następnym elementem myśli przewodniej ćwiczenia jest zarys dynamiki walki. Umożliwia on rozegranie wszystkich zagadnień szkoleniowych, które są niezbędne do osiągnięcia ustalonych celów szkoleniowych. W ćwiczeniu taktycznym z fragmentem strzelania amunicją bojową autor ćwiczenia obok zarysu dynamiki walki powinien na okres /fragment/ ćwiczenia, dla pododdziału prowadzącego strzelanie - opracować dynamikę walki. Dlatego też autor ćwiczenia powinien zawczasu określić w jakiej sytuacji taktycznej pododdział będzie prowadził strzelanie amunicją bojową. Opracowanie dynamiki walki powinno odbywać się pod kątem widzenia za -

pewnienia warunków bezpieczeństwa. Stąd nie jest wykluczona pewna umowność polegająca na opracowaniu większej ilości szczegółów aniżeli miałyby to miejsce w każdym innym ćwiczeniu. Na przykład ćwiczący powinni znać rubieże ogniowe /kierunki strzelania/ i pasy bezpieczeństwa. Ponadto opracowując dynamikę walki należy zaplanować każdy manewr i zabronić ćwiczącym stosować inne. Dla sąsiadów na skrzydłach /pododdziałów nie strzelających/przewidzieć takie sytuacje, aby pod żadnym pozorem nie należało ich przesuwac do przodu.

Kolejnym elementem myśli przewodniej ćwiczenia, który powinien autor ćwiczenia opracować jest położenie wyjściowe stron. Opracowuje się go według ogólnie przyjętych zasad z tym jedynie podkreśleniem, że w ćwiczeniu ze strzelaniem amunicją bojową należy brać pod uwagę fakt, że niejednokrotnie dany oddział lub pododdział odbywa szkolenie stale na tym samym poligonie, a w związku z tym rejony, kierunki, a nawet rozmieszczenie figur bojowych są szkolonym dobrze znane, dlatego też w tym wypadku autor ćwiczenia powinien każdorazowo chociaż cokolwiek zmieniać sytuację wyjściową, a tym samym w pewnym stopniu utrudnić warunki ćwiczącym. Przykładowo można ćwiczącym wyznaczyć inne odcinki /pasy/ działań, przesuwac podstawy wyjściowe do działań, stawiać w każdym ćwiczeniu inne zadania bojowe, stwarzać bardziej skomplikowane sytuacje taktyczne itp.

Opracowując opisową część myśli przewodniej ćwiczenia autor ćwiczenia obok innych celów i zagadnień szkoleniowych ćwiczenia powinien /w oparciu o wytyczne dowódcy/ ustalić szczegółowe cele i zagadnienia szkoleniowe do zrealizowania przez pododdziały biorące udział w strzelaniu amunicją bojową. Dokonując podziału ćwiczenia na etapy, celowe jest wyodrębnienie z całości ćwiczenia etapu, w czasie którego będzie prowadzone strzelanie amunicją bojową, określić dla niego szczegółowe cele i zagadnienia szkoleniowe.

Całość opracowanej myśli przewodniej ćwiczenia podlega zatwierdzeniu przez przełożonego.

W czasie opracowywania ćwiczenia ze strzelaniem amunicją bojową /szczególnie na niższych szczeblach/ niektóre elementy myśli przewodniej ćwiczenia jak decyzja stron, dynamika walki, położenie wyjściowe itp. można opracowywać bezpośrednio w terenie. Ponadto niezbędne jest organizowanie wyjazdów w teren autora /zespołu autorskiego / ćwiczenia w celu skonfrontowania poszczególnych elementów myśli przewodniej.

3. Właściwości prowadzenia rekonesansu przez autora ćwiczenia

W czasie opracowania ćwiczenia ze strzelaniem amunicją bojową rekonesans odgrywa zasadniczą rolę. W terenie ustala się wiele istotnych szcze -

głów, które będą miały zasadniczy wpływ na prze - prowadzenie ćwiczenia, a w szczególności na zachowanie warunków bezpieczeństwa. W terenie autor ćwiczenia precyzuje rejon, na terenie którego będzie prowadzone strzelanie amunicją bojową, określa granice pola tarczowego i pasów bezpieczeństwa, kierunki prowadzenia ognia oraz ustala sprawy dotyczące urządzenia rejonu strzelania oraz ubezpieczenia. Rekonesans rejonu ćwiczenia oprócz przyjętych zasad ogólnych przeprowadza się pod kątem stworzenia /sprecyzowania/ w terenie sytuacji tarczowej, ustalenia możliwości rozwiązywania zadań ogniowych przez wszystkie rodzaje broni biorące udział w strzelaniu, zachowaniu warunków bezpieczeństwa oraz w wypadku prowadzenia ćwiczenia w nocy, potrzeb i możliwości oświetlenia terenu. W czasie rekonesansu ustala się w terenie /konfrontuje/ sytuacje taktyczne przewidziane do rozegrania w dynamice walki i planie przeprowadzenia ćwiczenia.

Rekonesansu autora ćwiczenia nie należy utożsamiać z jednorazowym wyjazdem w teren. Jest rzeczą zrozumiałą, że wyżej wymienionych zagadnień nie jest on w stanie rozwiązać /ustalić/ jednorazowo. Sprawy, które ma rozstrzygnąć autor w terenie narastają w miarę opracowania dokumentów oraz ustalenia szeregu problemów organizacyjnych ćwiczenia. Konieczny między innymi staje się wyjazd autora ćwiczenia w teren po opracowaniu planu przeprowadzenia, ponieważ niektóre z wymienionych ele-

mentów może autor ustalić dopiero wtedy, gdy ma już sprecyzowany plan rozegrania dynamiki walki.

Podczas kolejnego rekonesansu autor ćwiczenia na podstawie opracowanego uprzednio planu przeprowadzenia ćwiczenia^{1/} - ustala sytuację tarczową, w której określa: skład, ugrupowanie oraz charakter działania nieprzyjaciela, który będzie pozorowany przy pomocy tarcz i figur bojowych, sposób pokazywania celów, a także jeżeli to możliwe i niezbędne sposób pozorowania ognia prowadzonego przez nieprzyjaciela oraz środków ogniowych własnych /nie biorących udziału w strzelaniu/.

W czasie rekonesansu autor ćwiczenia ustala ponadto rubieże otwarcia i przerwania ognia, rubieże prowadzenia ognia dla poszczególnych rodzajów broni oraz stanowiska ogniowe dla moździerzy i artylerii. Rubieże otwarcia ognia do poszczególnych celów określa się w celu pełnego wykorzystania skuteczności ognia danego rodzaju broni. Rubieże przerwania ognia do poszczególnych celów określa się dlatego, aby wykluczyć wypadki strzelania do celów na małych nieregulaminowych odległościach. Te rubieże stanowią podstawę systemu pokazywania celów, a odległości, na jakie można prowadzić ogień regulują instrukcje strzelań.^{2/}

1/ Właściwości opracowania planu przeprowadzenia ćwiczenia będą omówione dalej.

2/ "Instrukcja strzelania z broni strzeleckiej i pokładowej transporterów opancerzonych - program strzelań piechoty" wyd. MON 1969 r.

Ustalając przebieg strzelania autor ćwiczenia szczególną uwagę powinien zwrócić na zapewnienie ćwiczącym warunków bezpieczeństwa. W tym celu powinien ustalić w terenie rejony /rubieże/ wydania amunicji, ładowania i rozładowania broni, prowadzenia ognia, zebrania nie wystrzelonej amunicji i odpowiednie sygnały.

4. Opracowanie planu przeprowadzenia ćwiczenia

Plan przeprowadzenia ćwiczenia jest dokumentem określającym czynności kierownictwa ćwiczenia, aparatu rozjemczego i ćwiczących, służy do kierowania przebiegiem ćwiczenia. Opracowanie planu przeprowadzenia ćwiczenia z fragmentem strzelania amunicją bojową nie odbiega od zasad opracowania podobnych dokumentów w innych rodzajach ćwiczeń. Niemniej jednak istnieją i tutaj pewne właściwości. Należy do nich między innymi fakt, że autor ćwiczenia opracowując plan przeprowadzenia ćwiczenia - niezależnie od zewnętrznej formy jego opracowania /graficznie, opisowo, tabelarycznie/ na okres /fragment/ ćwiczenia, w którym ma być prowadzone strzelanie, powinien sporządzić oddzielny plan strzelania amunicją bojową opracowany w formie graficznej.

Plan strzelania amunicją bojową powinien zawierać:

- treść /nazwę/ ćwiczenia dla strzelającego pododdziału;

- cele i zagadnienia szkoleniowe dla strzelającego pododdziału;
- czas i miejsce strzelania;
- działanie ćwiczących /sposób prowadzenia ognia amunicją bojową/;
- sposób pokazywania celów;
- działanie nieprzyjaciela /tylko na kierunku strzelającego pododdziału/;
- działanie rozjemców ogniowych.

Do planu przeprowadzenia ćwiczenia oprócz ogólnie przyjętych załączników dołącza się ponad to:

- schemat pola tarczowego; zestawienie potrzebnej ilości amunicji bojowej;
- zestawienie sił i środków pozoracji pola walki /między innymi zestawienie ilości i rodzajów figur bojowych/;
- plan oświetlenia terenu /jeżeli strzelanie ma być prowadzone w nocy/;
- plany strzelania rodzajów wojsk /czołgów, artylerii itp/.

Podstawą do opracowania planu przeprowadzenia ćwiczenia jest zatwierdzona myśl przewodnia ćwiczenia oraz ustalenia w terenie dokonane przez kierownika i autora ćwiczenia odnośnie możliwości stworzenia sytuacji tarczowej.

Schemat pola tarczowego /załącznik do planu strzelania/.

Jedną z ważniejszych właściwości ćwiczenia taktycznego ze strzelaniem amunicją bojową - jest

zorganizowanie przez kierownictwo ćwiczenia sytuacji tarczowej. Sytuacja tarczowa powinna zapewnić ćwiczącym /strzelającym/ możliwość rozwiązywania różnorodnych zadań taktycznych i ogniowych między innymi ześrodkowanie, rozśrodkowanie i przenoszenie ognia z jednych celów na drugie, działanie pododdziałów w przedbojowym i bojowym ugrupowaniu, pieszo i na transporterach opancerzonych. Oprócz tego sprzyjać właściwemu wykorzystaniu w walce wszystkich rodzajów broni.

Sytuację tarczową w rejonie strzelania organizuje się przy pomocy celów figur bojowych, tarcz, makiet itp.

W celu wyrobienia samodzielności szkolonych w rozwiązywaniu różnorodnych zadań ogniowych, sytuację tarczową do strzelania powinno się przygotowywać - w miarę możliwości - w dwóch-trzech wariantach. Wariantowanie może polegać na zmianie odległości strzelania w granicach 100 m w stosunku do odległości, określonej w instrukcjach strzelania.

Charakter i rozmieszczenie celów w polu tarczowym określa się z uwzględnieniem terenu, czasu ćwiczenia /pory roku, doby/ i innych warunków. Ilość celów /figur bojowych/ jest uzależniona od szerokości ćwiczenia /patrz zestawienie sił i środków pozoracji pola walki/, limitu amunicji, zagadnień szkoleniowych itp.

Cele mogą składać się z jednej lub kilku figur bojowych, oznaczających siłę żywą i środki og-

niowe nieprzyjaciela wraz z obsługami. Ponieważ zgodnie z instrukcją strzelania, cele nie pokazują się jednocześnie, należy dla ułatwienia kierowania ćwiczeniem podzielić wszystkie cele na grupy. W grupie może być kilka celów rozmieszczonych w różnych miejscach, które będą się pokazywały równocześnie. Do stwarzania sytuacji tarczowej należy podchodzić zawsze twórczo i nieszablonowo.

Sytuację tarczową w rejonie strzelania ustala w terenie autor ćwiczenia wspólnie z przedstawicielem komendy poligonu i na tej podstawie opracowuje schemat pola tarczowego stanowiący załącznik do planu strzelania.

Schemat pola tarczowego powinien zawierać:

- granice rejonu strzelania amunicją bojową;
- kierunki strzelania oraz pasy bezpieczeństwa;
- rejony rozmieszczenia, ilość, rodzaje figur bojowych oraz punkty kierowania pokazywania figur bojowych;
- rubieże otwarcia, prowadzenia i przerwania ognia;
- system zapór inżynierskich;
- ugrupowanie bojowe i sposoby /kierunki działania nacierających wojsk;
- rozmieszczenie elementów ubezpieczenia rejonu strzelania.

Jeżeli pole tarczowe jest zelektryfikowane lub częściowo zmechanizowane, pokazuje się miejsca schronów i środki do pokazywania celów /tarczociągi, podnośniki itp/. Przykładowe opracowa -

nie schematu pola tarczowego do kompanijnego ćwiczenia taktycznego ze strzelaniem amunicją bojową - przedstawiają załączniki nr 3 i 4 niniejszego opracowania.

Zestawienie potrzebnej ilości amunicji bojowej

Zestawienie potrzebnej ilości amunicji bojowej dokonuje autor ćwiczenia we współpracy z szefami rodzajów wojsk i służb na podstawie:

- wytycznych kierownika ćwiczenia;
- ilości i rodzajów figur bojowych /zawartych w instrukcji strzelania dla określonego szerebla/¹;
- sytuacji tarczowej w rejonie strzelania;
- rozmieszczenia /odległości/ figur bojowych od rubieży prowadzenia ognia.

Ustalając niezbędne ilości amunicji bojowej potrzebnej do strzelania należy:

- uwzględnić sposób ugrupowania i myśl przewodnią działania nieprzyjaciela, liczbę celów, ich rozmieszczenie i odległości od nich oraz kolejność pokazywania figur bojowych;
- określić orientacyjnie jakimi rodzajami broni i ognia oraz z jakich rubieży ogniowych najlepiej jest zniszczyć pokazywane cele.

Obliczeń potrzebnej ilości amunicji dokonuje się na podstawie tabel zawartych w instrukcjach strzelania z poszczególnych rodzajów broni.

1/ Patrz zestawienie sił i środków pozoracji pola walki str. 31

Tabele ilości amunicji niezbędnej do rażenia celów w ćwiczeniach taktycznych połączonych ze strzelaniem amunicją bojową dla broni strzeleckiej zawiera załącznik nr 1 /przedruk z instrukcji strzelania z broni strzeleckiej i pokładowej transporterów opancerzonych - program strzelań piechoty, wyd. MON 1969 r/.

Sposób posługiwania się wyżej wymienioną tabelą:

Po wyborze celu, do którego ma być prowadzony ogień amunicją bojową np. cel nr 5 /patrz załącznik nr 3/ stwierdzamy, że jest to popiersie /figura bojowa nr 12a/, następnie określamy z jakiego rodzaju broni i z jakiej odległości prowadzony będzie do tego celu ogień. Zakładamy, że będzie to karabin maszynowy PK i będzie prowadził ogień z pierwszej rubieży ogniowej, która znajduje się na odległości 300 m od celu. Następnie określamy z jakiej postawy strzeleckiej - z miejsca, z marszu, czy z krótkich przystanków będzie prowadzone strzelanie. Przyjmujemy, że ogień będzie prowadzony z miejsca z postawy leżącej z dwójnogu. W dalszej kolejności wyszukujemy w tabeli /załącznik nr 1/ potrzebne dane do obliczenia potrzebnej ilości amunicji. W pierwszej rubryce /rodzaj broni/ jest uwzględniony karabin maszynowy PK /str.2/, następnie odnajdujemy odpowiednią rubrykę z rodzajem celu /figurą bojową/, poszukiwany przez nas cel /figura bojowa nr 12a znajduje się w rubryce "4" - jest co prawda ta sama figura bojowa w rub -

ryce "7" ale odnosi się to do strzelania w innych warunkach- inna postawa, rodzaj prowadzenia ognia itp/. Z powyższej tabeli wynika, że dla zniszczenia figury bojowej nr 12a /celu nr 5/ z karabinu maszynowego PK na odległość 300 m należy przeznaczyć 6 sztuk amunicji. Do zniszczenia takiego samego celu, lecz w marszu należy posługiwać się rubryką "7" i uwzględnić 1 punkt "Uwagi" str.3. W tym wypadku do zniszczenia wyżej wymienionego celu należy oprócz 8 sztuk dodatkowo przeznaczyć 12 sztuk co razem wynosi 20 sztuk amunicji bojowej.

Po ustaleniu ogólnej ilości amunicji niezbędnej do strzelania należy dokonać jej podziału na poszczególne etapy ćwiczenia w celu zapewnienia ciągłości ognia przez cały czas trwania strzelania. Jeżeli planuje się ześrodkowanie ognia prowadzone z kilku rodzajów broni do różnych celów, zezwala się na zwiększenie ogólnej ilości amunicji do strzelania o 15%.

Zestawienie sił i środków pozoracji pola walki

Pozorację pola walki organizuje się w celu stworzenia w rejonie ćwiczenia warunków zbliżonych do rzeczywistego pola walki, a ponadto w celu stworzenia lepszych możliwości osiągnięcia celów szkoleniowych ćwiczenia.

W ćwiczeniach taktycznych ze strzelaniem amunicją bojową do czasu rozpoczęcia i po zakończeniu strzelania amunicją bojową pozorowanie pola walki prowadzi się według ogólnych zasad stoso-

wanych w ćwiczeniach taktycznych z wojskami. Stąd też zestawienie potrzebnej ilości sił i środków do pozorowania pola walki jest każdorazowo uzależniona od rodzaju ćwiczenia, potrzeb i możliwości organizatora ćwiczenia. Natomiast pozorowanie pola walki w czasie strzelania amunicją bojową prowadzi się przede wszystkim przy pomocy tarcz i figur bojowych.

Do przeprowadzenia ćwiczeń taktycznych połączonych ze strzelaniem amunicją bojową wystawia się /zgodnie z instrukcją strzelania/ następujące ilości figur bojowych:

- dla drużyny - 13-15;
- dla plutonu - 25-30;
- dla kompanii - 80-120;
- dla batalionu -180-200;

w tej liczbie figury bojowe dla czołgów, artylerii, moździerzy itp. W przybliżeniu na jednego strzelającego powinny przypadać 2-3 figury bojowe.

Figury bojowe oznaczające środki ogniowe nieprzyjaciela /środki napadu jądrowego, wyrzutnie raketowe, przeciwpancerne pociski kierowane, czołgi, działa, transportery opancerzone, granatniki, działa bezodrzutowe, karabiny maszynowe itd/ uważa się jako ważne cele. Z ogólnej liczby celów -celów ważnych powinno być 30-40%, a ruchomych 10%.

Rodzaje i wzory figur bojowych stosowanych w ćwiczeniach taktycznych połączonych ze strzelaniem amunicją bojową przedstawia załącznik nr 2 /przedruk z instrukcji strzeleckiej strzelania z

broni ręcznej i maszynowej wyd. MON, 1965 r./.

Oprócz figur bojowych pozorujących siły żywe i określone środki ogniowe nieprzyjaciela, prowadzi się również pozorację wybuchów min, pocisków artylerii, moździerzy itp. broni maszynowej, wykonuje się zasłony dymne itp. Do tego celu używa się materiału wybuchowego, petard, granatów i świec dymnych, amunicji ćwiczebnej, rakiet itd. Ilość tych środków określają: "Kalkulacyjne normy naliczeniowe środków materiałowego zabezpieczenia procesu szkolenia pododdziałów pułku zmechanizowanego i pododdziałów szkolnych piechoty", wyd. MON, 1969r. /PF-13838/ str. 16.

III. WŁAŚCIWOŚCI ORGANIZACJI ĆWICZENIA TAKTYCZNEGO ZE STRZELANIEM AMUNICJĄ BOJOWĄ

Organizacja ćwiczenia ze strzelaniem amunicją bojową wymaga od organizatorów ćwiczenia /dowódcy i jego sztabu/ wykonania szeregu różnorodnych prac i przedsięwzięć mających bezpośredni wpływ na przygotowanie i prowadzenie ćwiczenia. Zakres czynności i prac związanych z organizacją ćwiczenia powinien być taki, aby nadać przebiegowi ćwiczenia planowy charakter, a szkolonym umożliwić przejawianie maksimum własnej inicjatywy. Do najważniejszych przedsięwzięć w zakresie organizacji ćwiczenia należy zaliczyć:

- wyznaczenie rozjemców ogniowych do składu aparatu kierowniczo-rozjemczego;

- uwzględnienie w rozkazie organizacyjnym spraw dotyczących zapewnienia warunków bezpieczeństwa oraz innych związanych ze strzelaniem amunicją bojową /urządzenie pola tarczowego, przydział amunicji bojowej itd/;
- urządzenie rejonu ćwiczenia;
- przygotowanie rozjemców ogniowych.

Szczegółowe przedstawienie obowiązków organizatorów ćwiczenia w zakresie rozwiązywania wyżej wymienionych zagadnień zawarte jest już w cytowanym przeze mnie uprzednio skrypcie płka Sielec - kiego. Natomiast w dalszej części tego rozdziału zostaną przedstawione wyłącznie właściwości występujące dodatkowo przy rozwiązywaniu tych zagadnień w ćwiczeniu ze strzelaniem amunicją bojową.

1. Ustalenie składu aparatu kierowniczo-rozjemczego

Jedną z właściwości ćwiczeń taktycznych ze strzelaniem amunicją bojową jest to, że do składu aparatu kierowniczo-rozjemczego wyznacza się do -
datkowo na okres strzelania - rozjemców ogniowych. Wyznacza się ich do wszystkich pododdziałów biorących udział w strzelaniu od drużyny /załogi/wzwyż. Rozjemców ogniowych do pododdziałów innych rodzajów wojsk biorących udział w strzelaniu przydziela się zgodnie z obowiązującymi w tych wojskach instrukcjami.

Na rozjemców ogniowych wyznacza się najbardziej doświadczonych podoficerów. Podlegają oni

rozjemcy oddziałowemu działającemu przy pododdziale danego rodzaju wojsk.

Rozjemcy ogniovi są obowiązani:

- znać rozmieszczenie i działanie nieprzyjaciela zgodnie z planem przeprowadzenia ćwiczenia, kolejność pokazywania celów, granice bezpieczeństwa, rubieże prowadzenia ognia i ustalone sygnały;

- kontrolować kierunki strzelania i nie dopuszczać do strzelania poza wyznaczone granice bezpieczeństwa;

- śledzić czas wykrywania celów i prawidłowość ich oceny przez strzelających oraz wyboru broni i ognia w celu ich rażenia, rozkazy i komendy podoficerów wydawane do prowadzenia ognia;

- dopilnować przestrzegania zasad bezpieczeństwa, zwłaszcza w czasie przesuwania się żołnierzy /wozów bojowych/ z jednej rubieży ogniowej na drugą /zabezpieczenie broni/ oraz w czasie strzelania zza skrzydeł i w lukach własnych pododdziałów;

- sprawdzić, czy ćwiczący należycie wykorzystują teren i czy swoim zachowaniem nie demaskują ćwiczących pododdziałów;

- nie zezwalać na strzelanie do celów na bliższych odległościach niż to przewiduje plan ćwiczenia;

- meldować rozjemcy oddziałowemu znajdującemu się przy pododdziale, o wszystkich naruszeniach zasad prowadzenia ognia i warunków bezpieczeństwa;

Rozjemca powinien mieć białą chorągiewkę względnie radiostację do podawania sygnału "przerwij ogień".

Rozjemca ogniowy nie ma prawa przeszkadzać w czynnościach ćwiczącym, z wyjątkiem okoliczności, kiedy ich działanie grozi niebezpieczeństwem. W tych wypadkach rozjemca podnosi białą chorągiewkę do góry lub podaje sygnał radiowy: "przerwij ogień" i nakazuje dowódcy drużyny /działonu czołgu/ przerwanie strzelania.

Z chwilą zakończenia strzelania rozjemca ogniowy jest obowiązany skontrolować rozładowanie broni, przejrzeć ją i ustalić liczbę wystrzelonej amunicji.

Kolejną właściwością składu aparatu kierowniczego-rozjemczego w ćwiczeniach ze strzelaniem amunicją bojową jest konieczność posiadania obsługi i załóg schronów obsługujących pole tarczowe w czasie strzelania oraz operatorów urządzeń technicznych /tarczociągów, podnośników itp/. Zapewniają to z reguły komendy poligonów, niemniej jednak obowiązkiem kierownictwa ćwiczenia powinno być udzielanie pomocy komendzie poligonu w tym zakresie oraz zorganizowanie przeszkolenia tych załóg w celu ich działania zgodnie z koncepcją planu przeprowadzenia ćwiczenia.

2. Opracowanie rozkazu organizacyjnego

Rozkaz organizacyjny w ćwiczeniu ze strzelaniem amunicją bojową podobnie jak i w innych ćwiczeniach

zeniach wydaje się po opracowaniu i zatwierdzeniu ćwiczenia. Obok zagadnień występujących z reguły we wszystkich rozkazach organizacyjnych dodatkowo podaje się:

- termin i rejon przeprowadzenia strzelania amunicją bojową;
- skład pododdziałów biorących udział w strzelaniu;
- zabezpieczenie materiałowe strzelania w tym:
 - a/ przydział amunicji bojowej;
 - b/ przydział środków pozorowania pola walki w okresie prowadzenia strzelania;
 - c/ przydział środków transportu /dla potrzeb zabezpieczenia strzelania/;
- organizację łączności w rejonie strzelania;
- nazwiska i przydział rozjemców ogniowych;
- zadania wykonawcom w zakresie zapewnienia warunków bezpieczeństwa w czasie strzelania;
- terminy instruktaży dla rozjemców ogniowych oraz szkolenie pododdziału pozoracji /załóg schronów, operatorów urządzeń technicznych itp/;
- wytyczne dotyczące urządzenia rejonu ćwiczenia /strzelania/.

Rozkazu organizacyjnego do ćwiczeń ze strzelaniem amunicją bojową - samodzielnych /na nich -
szych szczeblach/ z reguły nie opracowuje się. Za
podstawę do wykonania powyższych czynności służy
plan-konspekt opracowany i zatwierdzony przez kie-
rownika ćwiczenia /dowódcę pododdziału/.

3. Organizacja materiałowo-technicznego zabezpieczenia

Obok przedsięwzięć związanych z zabezpieczeniem materiałowo-technicznym występujących we wszystkich ćwiczeniach taktycznych z wojskami, należy dodatkowo przewidzieć:

- zabezpieczenie w odpowiednie ilości środków dla pozoracji pola walki /tarcz, figur bojowych, makiet itp./ w celu zorganizowania pola tarczowego;
- wyposażenie ćwiczących pododdziałów w amunicję bojową;
- zapewnienie dodatkowych sił i środków :
 - a/ łączności dla potrzeb rozjemców ogniowych, obsługi schronów, tarczociągów, posterunków ochronnych itp;
 - b/ transportu dla potrzeb rozjemców ogniowych , zapewnienia dowozu amunicji bojowej, odbioru łusek itp.

4. Organizacja łączności

Specyfiką organizacji łączności w ćwiczeniach ze strzelaniem amunicją bojową jest to, że obok łączności organizowanej we wszystkich ćwiczeniach z wojskami należy dodatkowo zorganizować łączność między kierownikiem ćwiczenia a jego pomocnikiem kierującym przebiegiem strzelania amunicją bojową.

Pomocnikowi kierownika ćwiczenia należy zapewnić łączność z tarczowymi i załogami schronów ,

obsługami urządzeń technicznych /tarczociągów/ itp. Kierownikowi ćwiczenia i jego pomocnikowi zapewnić łączność z oficerem dyżurnym strzelnicy i z posturkami ochrony.

W wypadku organizacji łączności przewodowej z wyżej wymienionymi należy przewody /kable telefoniczne/ prowadzić poza rejonem strzelania, aby nie dopuścić do zerwania ich w czasie wybuchów pocisków amunicji bojowej względnie przez nacierające wojska.

5. Organizacja pozoracji pola walki i urządzenie rejonu strzelania amunicją bojową

Organizacja pozoracji pola walki podobnie jak i w innych ćwiczeniach z wojskami obejmuje: ustalenie potrzeb pozorowania, a co za tym idzie określenia ilości niezbędnych materiałów i środków oraz składu osobowego, opracowanie planu działania pozoracji oraz urządzenie rejonu strzelania.

Specyfiką pozoracji pola walki w ćwiczeniu ze strzelaniem amunicją bojową jest to, że zadanie pozorowania działania nieprzyjaciela, przedstawienie jego ugrupowania bojowego, środków ogniowych itp. wykonuje się przy pomocy figur bojowych. Zadania te są realizowane przez obsługi schronów /tarczowych/ przy pomocy specjalnych urządzeń /podnośników, tarczociągów itp/. Dlatego też ważnym zagadnieniem staje się szkolenie pododdziału pozoracji wykonującego powyższe zadanie. W ramach tego szkolenia należy zapoznać wszystkich żołnierzy z

ich obowiązkami, nauczyć umiejętnego obchodzenia się ze środkami pozoracji pola walki oraz wykonywania poszczególnych czynności.

Szkolenie pozoracji pola walki i tarczowych w zakresie ich obowiązków, zachowania warunków bezpieczeństwa, techniki pokazywania celów prowadzi się bezpośrednio w terenie w miejscach ich działania. Po zapoznaniu tarczowych z ich obowiązkami, celowe jest przeprowadzenie treningu działań wszystkich osób funkcyjnych /tarczowych, operatorów podnośników itp/ z zastosowaniem urządzeń mechanizacji i elektryfikacji wraz z wykorzystaniem łączności. W końcowej fazie szkolenia można sprawdzić przygotowanie pododdziału przez przeprowadzenie próbnej pozoracji w oparciu o wybrany fragment strzelania.

Urządzenie rejonu strzelania

Przygotowanie rejonu strzelania dokonuje się szczególnie pod kątem widzenia zapewnienia warunków bezpieczeństwa. Kierownik ćwiczenia ponosi pełną odpowiedzialność za przedsięwzięcie wszelkich kroków w celu niedopuszczenia do spowodowania wypadku w czasie strzelania. Pomocnicy kierownika ćwiczenia do spraw rodzajów wojsk odpowiadają za gotowość do strzelania amunicją bojową swoich pododdziałów oraz za przestrzeganie przez wszystkich zasad bezpieczeństwa.

Rejon strzelania przygotowuje komenda poligonu /strzelnicy/ własnymi siłami i środkami. W wy-

jątkowych wypadkach komenda poligonu może zwrócić się do jednostek wojskowych organizujących ćwiczenie o udzielenie pomocy w wykonaniu niektórych prac. Nie mogą to jednak być pododdziały występujące w ćwiczeniu w charakterze ćwiczących.

Urządzeniem rejonu strzelania /dla potrzeb danego ćwiczenia/ powinien kierować pomocnik kierownika ćwiczenia do spraw pozoracji na podstawie opracowanego planu przeprowadzenia ćwiczenia.

Rejon strzelania powinien być tak urządzony, aby wszystkie sytuacje taktyczne były jak najbardziej utrudnione, budziły zainteresowanie ćwiczących, dawały możliwość sprawdzenia skutków ognia itp.

Urządzenie rejonu strzelania powinno obejmować:

- rozbudowę odcinka obrony nieprzyjaciela pod względem inżynieryjnym;
- ustawienie figur bojowych i makiet pozorujących ugrupowanie nieprzyjaciela;
- budowę schronów dla tarczowych i pozoracji;
- urządzenie i ustawienie dozorów świetlnych, reflektorów i zapór inżynieryjnych;
- ustawienie fugasów, założenie ładunków trotylu itp;
- dokładne ustalenie i oznaczenie na całą głębokość kierunków ognia.

Cele ustawia się wzdłuż frontu i w głąb zgodnie z zasadami działania określonego nieprzyjaciela odpowiednio do rodzaju terenu i jego właściwości ochronnych. Ponadto cele należy ustawiać

w ten sposób, aby pododdziały w czasie strzelania szkoliły się w rozwiązywaniu różnorodnych zadań taktycznych z szerokim zastosowaniem manewru ogniem. Rozmieszczenie celów powinno wykluczyć możliwość prowadzenia ognia na kierunkach wychodzących poza rejon ćwiczenia.

Wszystkie cele powinny być ukazujące się, ruchome i padać po trafieniu /sygnalizować trafienie/. Do strzelania w nocy połowa liczby celów powinna demaskować się błyskami strzałów i promiennikami podczerwieni, a pozostała liczba celów może być oświetlona.

Kolor figur bojowych, jak i ich rozmiary ustalany jest w instrukcjach strzelania /patrz załącznik nr 2/. W czasie ćwiczeń taktycznych ze strzelaniem amunicją bojową figury bojowe maskuje się odpowiednio do tła terenu. W warunkach zimowych /gdy leży pokrywa śnieżna/ cele należy maskować białą farbą. Cele ukazujące się nie mogą być widoczne dla strzelającego przed ich podniesieniem i powinny reagować /padać/ tylko po trafieniu ich pociskiem, nie mogą one również reagować na inne uboczne czynniki. Jeżeli cel grupowy zgodnie z instrukcją /warunkami strzelania/ ma się ukazywać kilkakrotnie, to po każdym ponownym wywołaniu celu, ukazują się tylko te figury, które nie zostały trafione.

Strzelanie w czasie ćwiczenia taktycznego należy traktować jako samodzielne rozwiązywanie zadań ogniowych przez ćwiczących, stąd też należy

zachować w tajemnicy przed ćwiczącymi sytuację tarczową, a mianowicie położenia celów, odległości od nich, kolejności ukazywania się oraz kierunki i prędkości ich ruchu.

Gdy w czasie ćwiczeń nie ma możliwości wykorzystania środków elektryfikacji /mechanizacji/pola tarczowego, należy dla obsługi figur bojowych, celów i pozoracji urządzać schrony, które nie powinny znajdować się na kierunkach działania pododdziałów. Schrony powinny być dokładnie oznaczone, aby nie dopuścić do ich zniszczenia przez czołgi przesuujące się na tych kierunkach, jak również nie należy celów dla czołgów, artylerii i moździerzy ustawiać w pobliżu schronów dla ludzi.

Urządzenie rejonu strzelania /ćwiczenia/powinno być zakończone przed rozpoczęciem szkolenia prowadzonego w terenie z aparatem kierowniczo-rozjemczym i pododdziałami pozoracji /tarczowymi/.

IV. WŁAŚCIWOŚCI PROWADZENIA ĆWICZENIA TAKTYCZNEGO ZE STRZELANIEM AMUNICJĄ BOJOWĄ

1. Czynności kierownictwa, rozjemców i ćwiczących

Kierowanie przebiegiem ćwiczenia taktycznego ze strzelaniem amunicją bojową jest uwarunkowane od wariantu prowadzenia strzelania, które jak wiemy może być prowadzone w ramach ćwiczenia samodzielnie, względnie jako etap /fragment/ ćwiczenia taktycznego z wojskami. Bez względu na powyższe właściwości kierowania przebiegiem ćwiczenia wystąpią jedynie w czasie samego strzelania. O tych

właściwościach będzie mowa w dalszej części skryptu. Natomiast prowadzenie ćwiczenia do czasu i po zakończeniu strzelania nie odbiega od zasad prowadzenia ćwiczeń taktycznych z wojskami bez strzelania amunicją bojową.

Do czasu rozpoczęcia ćwiczenia rozjemcy powinni zwrócić szczególną uwagę na znajomość przez cały skład osobowy ćwiczących, warunków bezpieczeństwa podczas prowadzenia ognia, przygotowanie pododdziałów i amunicji do strzelania, dokonać przeglądu broni i innego sprzętu bojowego.

Wydanie amunicji bojowej dokonuje się na polecenie kierownika ćwiczenia po zameldowaniu przez rozjemców o pełnym zapewnieniu warunków bezpieczeństwa. Amunicja może być wydana przed rozpoczęciem marszu z rejonu wyjściowego do rubieży ataku lub za najbliższym ukryciem przed rubieżą ataku. Przy prowadzeniu strzelania w toku /na pewnym etapie/ lub w końcowej fazie ćwiczenia, amunicję wydaje się dopiero przed wyjściem pododdziałów na rubież otwarcia ognia. Do czasu wyjścia ćwiczących pododdziałów do rejonu strzelania obsługi pola tarczowego powinny znajdować się na swoich stanowiskach w gotowości do wykonywania swoich obowiązków.

W ustalonym czasie kierownik ćwiczenia podaje sygnał wymarszu ćwiczących z rejonu /rubieży/ wyjściowego oraz rozpoczęcia ogniowego przygotowania natarcia. W celu oszczędności środków pozycji imitację ognia artylerii można prowadzić w

pierwszych 2-3 względnie ostatnich minutach ogniowego przygotowania natarcia. Czas trwania strzelania amunicją bojową artylerii, określa się każdorazowo w zależności od zadań ogniowych przez nią wykonywanych.

W czasie podchodzenia pododdziału do rubieży otwarcia ognia, rozjemcy stwarzają ćwiczącym odpowiednią sytuację, która /w wypadku niedokonania tego wcześniej/ powinna zapewnić niezbędny czas na wydanie amunicji, sprecyzowanie zadań i dokonanie przedsięwzięć zapewniających warunki bezpieczeństwa. Sygnały podawane przez kierownictwo dla pozoracji nie mogą być słyszane /obserwowane/ przez dowódców ćwiczących pododdziałów.

Celem zwiększenia skuteczności przerabianych zagadnień w zakresie kierowania ogniem, pokazywanie celów powinno się odbywać w czasie, gdy prowadzony jest ogień do celów już uprzednio pokazanych, aby zmusić szkolonych wykonywać zadania ogniowe równocześnie do dwóch-trzech celów, ześrodkowywać lub przenosić ogień, umiejętnie razić najważniejsze cele, pomagać sąsiadom itp.

Należy jednak stwierdzić, że w praktyce szkoleniowej wojsk zalecenia te nie zawsze są realizowane.

Czas na jaki należy pokazywać poszczególne cele i częstotliwość ich pokazywania określa na podstawie instrukcji^{1/} kierownik /autor/ ćwiczenia

1/ Instrukcja strzelania z broni strzeleckiej.
Strzelania z broni ręcznej i maszynowej - MON
1965, tabela 1 str. 201.

w zależności od rodzaju celu, odległości do niego, pory doby oraz rodzaju działań szkolonych pododdziałów. Zaś sposób pokazywania celów ustala się w czasie szkolenia pododdziału pozoracji pola walki /obsług schronów, tarczowych itp/. Ogień prowadzi się w różnych warunkach i z różnych postaw strzeleckich w zależności od sytuacji taktycznej i warunków terenowych, a z transporterów opancerzonych w zasadzie w ruchu. Przy spieszeniu pododdziałów ogień z transporterów może prowadzić jego obsługa także z miejsca z wykorzystaniem terenu. Czas zatrzymania transporterów w tym wypadku określa się czasem ukazania się celu.

Czołgi działające w ataku zwykle przed piechotą prowadzą ogień z krótkich przystanków lub w ruchu.

Rozjemcy przy pododdziałach winni zwracać uwagę na to, aby szkolonym pododdziałom nie dawać powodzenia w wypadku niewłaściwej organizacji rozpoznania i braku skuteczności ognia, a również wówczas gdy działania taktyczne nie odpowiadają sytuacji oraz w razie niezdecydowanego kierowania ogniem. Rozjemcy oddziałowi nie powinni również zezwalać na przesuwanie się pododdziałów do przodu bez uprzedniego skutecznego porażenia środków ogniowych nieprzyjaciela. Najlepszym środkiem zaradczym rozjemców powinno być zadawanie strat, a nie wykonanie zadań ogniowych powinno wpłynąć na obniżenie oceny za strzelanie. Sposób zadawania strat winien być taki sam jak w ćwiczeniach taktycznych

z wojskami bez strzelania amunicją bojową. W celu zapewnienia warunków bezpieczeństwa wyprowadzony z walki skład osobowy powinien rozładować broń, a amunicję należy odebrać. W wypadku gdy wyprowadzeni z walki żołnierze nie będą brali udziału w strzelaniach, odebraną amunicją można uzupełnić strzelające pododdziały. Jeżeli niewłaściwie działa załoga sprzętu bojowego, to należy załogę tę wymienić na inną. W wypadku rażących błędów załogi, celowe jest wyprowadzenie z walki całej obsługi wraz ze sprzętem.

Należy jednak stwierdzić, że w praktyce kierownictwo ćwiczenia i rozjemcy tego nie praktykują. W czasie prowadzenia ognia przez żołnierzy /załogi, obsługi/ rozjemcy oddziałowi i ogniowi śledzą czas wykrywania celów i prawidłowość ich oceny, sprawdzają właściwy wybór broni i ognia w celu rażenia celów, zwracają uwagę na rozkazy i komendy podoficerów i oficerów wydawane do prowadzenia ognia oraz umiejętność utrzymania przez nich dyscypliny ognia i manewru nim.

Rozjemcy ogniowi powinni śledzić działania żołnierzy, sposób prowadzenia przez nich ognia tak w wyniku rozkazów i komend, jak też samodzielnie. Sprawdzają przygotowanie danych do strzelania i nastawienie przyrządów celowniczych. W wypadku kiedy działanie strzelających może doprowadzić do niebezpieczeństwa, podają sygnał "przerwij ogień" i nakazują dowódcy drużyny /działonu, czołgu/ przerwać strzelanie. Odległość otwarcia ognia ze

wszystkich rodzajów broni nie może być mniejsza od zasięgu strzału bezwzględnego. Prowadzenie ognia powinno być przerwane przez strzelających lub nakazane przez rozjemcę ogniowego, gdy odległość między strzelającymi a celami wynosi dla broni strzeleckiej 150-200 m. Rubieże otwarcia i przerwania ognia dla czołgów, artylerii itp. określają odpowiednie instrukcje strzelania. Pododdziały czołgów podczas strzelania mogą wykonywać zadania związane z niszczeniem ważnych celów znajdujących się na dużych odległościach.

W czasie prowadzenia strzelań w szyku pieszym, kierownik ćwiczenia przesuwa się razem z dowódcą ćwiczącego pododdziału. Podczas działania drużyny i plutonu na transporterach opancerzonych kierownik ćwiczenia znajduje się w wozie dowódcy ćwiczącego pododdziału, natomiast w czasie ćwiczenia na szczeblu kompanii i wyżej - w oddzielnym wozie znajdującym się obok transportera opancerzonego dowódcy ćwiczącego pododdziału.

Strzelanie amunicją bojową kończy się na rozkaz /sygnał/ kierownika ćwiczenia zazwyczaj po wykonaniu wszystkich zadań ogniowych i w zasadzie po osiągnięciu podstawowych celów szkoleniowych. Na ten sygnał pododdziały zatrzymują się na osiągniętej rubieży, rozładowują broń, a dowódcy pododdziałów i rozjemcy ogniowi dokonują przeglądu broni. Pododdziały znajdujące się na transporterach opancerzonych spieszą się. Nie wystrzeloną amunicję ćwiczący zdają na punkty amunicyjne. Roz -

jemcy ogniowi sprawdzają wyniki strzelania, obliczają ilość wystrzelonej amunicji i meldują o powyższym kierownikowi ćwiczenia, a dowódcy pododdziałów o gotowości do wykonania kolejnego zadania. Kierownik ćwiczenia stawia nowe zadanie /w razie potrzeby/ i daje wytyczne rozjemcom odnośnie dalszej ich działalności.

Po zakończeniu strzelania za zezwoleniem kierownika ćwiczenia, tarczowi /obsługa schronów/ wychodzą ze schronów. Pod kierownictwem pomocnika kierownika ćwiczenia do spraw pozoracji pola walki przeprowadza się ustalenie i zabezpieczenie niewypałów, o czym powiadamia się komendę poligonu /dyżurnego strzelnicy/. Następnie można zlikwidować posterunki ochronne poligonu /strzelnicy/.

2. Ocena i omówienie ćwiczenia

Ocena ćwiczenia taktycznego połączonego ze strzelaniem amunicją bojową składa się z ocen:
1/ za działanie taktyczne w całości ćwiczenia;
2/ za strzelanie.

Ocenę ogólną ustala się następująco:

- bardzo dobrze - jeżeli jedna z ocen jest bardzo dobra, a druga dobra;
- dobrze - jeżeli jedna z ocen jest dobra, a druga dostateczna;
- dostatecznie - jeżeli obydwie oceny są dostateczne.

W ocenie działań taktycznych pododdziału bierze się pod uwagę również umiejętność dowódców w kierowaniu ogniem pododdziałów.

Za strzelanie ustala się jedną /wspólną/ ocenę wszystkim pododdziałom uczestniczącym w strzelaniu, na podstawie ogólnej liczby trafionych figur bojowych /z wyjątkiem celów, do których prowadzono ogień z zakrytych stanowisk ogniowych/.

Strzelanie ocenia się:

- bardzo dobrze - jeżeli zniszczono 70% figur bojowych, w tej liczbie 80% celów ważnych;
- dobrze - jeżeli zniszczono 60% figur bojowych, w tej liczbie 70% celów ważnych;
- dostatecznie - jeżeli zniszczono 50% figur bojowych, w tej liczbie 60% celów ważnych.

Za strzelanie pododdziałów artylerii z zakrytych stanowisk ogniowych ocenę ustala się na podstawie programu strzelań artylerii naziemnej.

W batalionie /pułku/ piechoty rozpoznawczym, desantowym łączną ocenę za ćwiczenia taktyczne połączone ze strzelaniem amunicją bojową ustala się według następującej zasady:

a/ w składzie dwóch kompanii:

- bardzo dobrze - jeżeli ocena jednej kompanii jest bardzo dobra, a drugiej dobra;
- dobrze - jeżeli ocena jednej kompanii jest dobra, a drugiej dostateczna;

- dostatecznie - jeżeli ocena obydwóch kompanii jest dostateczna lub jednej kompanii co najmniej dobra, a drugiej dostateczna;

b/ - w składzie trzech kompanii:

- bardzo dobrze - jeżeli ocena dwóch kompanii jest bardzo dobra, a jednej kompanii dobra;
- dobrze - jeżeli ocena dwóch kompanii jest co najmniej dobra, a jednej kompanii dostateczna;
- dostatecznie - jeżeli nie więcej niż jedna kompania ma ocenę niedostateczną, a pozostałe kompanie uzyskały ocenę pozytywną;

c/ - w składzie czterech kompanii:

- bardzo dobrze - jeżeli ocena dwóch kompanii jest bardzo dobra, a pozostałych dwóch dobra;
- dobrze - jeżeli ocena dwóch kompanii jest co najmniej dobra, a pozostałych dwóch dostateczna;
- dostatecznie - jeżeli nie więcej niż jedna kompania ma ocenę niedostateczną, a pozostałe kompanie uzyskały ocenę pozytywną.

Omówienie ćwiczenia ze strzelaniem amunicją bojową powinno być prowadzone w taki sam sposób , jak ćwiczenia taktyczne z wojskami. Strona organizacyjna omówienia ćwiczenia może być rozwiązana różnorodnie w zależności od konkretnej sytuacji. W wypadku kiedy strzelanie amunicją bojową jest fragmentem ćwiczenia taktycznego - omówienie wyników strzelania /podanie oceny/ dokonuje się po zakończeniu ćwiczenia w "całości".

Omówienia strzelania należy dokonać oddzielnie z podoficerami i szeregowcami. Omówienie takie mogą prowadzić rozjemcy oddziałowi lub dowódcy pododdziałów. Po zakończeniu omówienia kierownik ćwiczenia może przeprowadzić dyskusję z aparatem kierowniczo-rozjemczym mającą na celu zebranie odpo- wiedznych wniosków dotyczących usprawnienia organizacji i prowadzenia ćwiczeń taktycznych ze strze- laniami amunicją bojową.

Z A K O Ń C Z E N I E

Wysoki poziom wyszkolenia pododdziałów /od- działów/ można osiągnąć dzięki ścisłemu powiązaniu szkolenia taktycznego z innymi przedmiotami. Suma wiadomości umiejętności i nawyków szeregowców, pod- oficerów i oficerów ze wszystkich przedmiotów po- winna zapewnić wykonanie zadań bojowych przez pod- oddziały na wszystkich ćwiczeniach taktycznych za- równo bez strzelania, jak i ze strzelaniem amuni- cją bojową.

Powiązanie szkolenia ogniowego z taktycznym najbardziej przejawia się na ćwiczeniach taktycznych ze strzelaniem amunicją bojową. Prawidłowe zabezpieczenie ogniem każdego zadania taktycznego wymaga od dowódców umiejętności organizowania ognia podległych pododdziałów i środków wzmocnienia oraz kierowania ogniem w walce, a wysoki poziom szkolenia ogniowego szeregowców i pododdziałów powinien zapewnić wykonanie różnorodnych zadań ogniowych wyłaniających się w czasie walki.

LITERATURA:

1. Regulamin walki wojsk lądowych /batalion, kompania/ wyd. MON 1965.
2. "Instrukcja strzelania z broni strzeleckiej i pokładowej transporterów opancerzonych - program strzelań piechoty" wyd. MON 1969, wyd. ASG nr bibl. PF-13966.
3. "Instrukcja strzelania z broni strzeleckiej, strzelania z broni ręcznej i maszynowej" wyd. MON 1965/nr bibl. R/117.
4. "Instrukcja przeprowadzenia ćwiczeń taktycznych" wyd. MON 1955 /nr bibl. 07294/.
5. "Metodyka organizacji i prowadzenia ćwiczeń taktycznych" /tłumaczenie z języka rosyjskiego pod redakcją płka Romana Sieleckiego/.
6. Płk dypl. R. Sielecki "Wprowadzenia do metodyki szkolenia taktyczno-operacyjnego oficerów, sztabów i wojsk" skrypt ASG 1969.

7. Płk dypl. R.Sielecki "Właściwości opracowania i organizacji ćwiczenia taktycznego ze strzelaniem amunicją bojową /wykład/ ASG 1963.

/-/ ppłk dypl. S.DROZD

Wykonano w 300 egz.

Egz.nr 1-300 bibl.tajna
Wyk. ppłk Drozd
Druk. OH. dn. 3.12.71 r.
Nr ks. 01851/03289/WW
Kor. Zespół

**IŁOŚĆ AMUNICJI NIEZBEDNA DO RAŻENIA CEŁÓW NA ĆWICZENIACH
TAKTYCZNYCH POŁĄCZONYCH ZE STRZELANIEM AMUNICJĄ BOJOWĄ**

Zaliczenie nr 1

Rodzaj broni		Postawa leżąca z wolnej ręki / dwój- nogi, kłęcząca, a z km PKT z miej- sca											Postawa stojąca, podczas krótkich przystanków, pie szo, przez otwory strzelnicze oraz z km PKT											Odległość	
1	2	Głowa / fig. boj. nr 11; obserwator / fig. boj. nr 12a;	Popierście / fig. boj. nr 12a;	karabin maszynowy / fig. boj. nr 16; granatnik / fig. boj. nr 13a;	Kłęczący / fig. boj. nr 13, 13b;	Biegający / fig. boj. nr 14; stojący / fig. boj. nr 15; wyrzutnie ppanc / fig. boj. nr 17;	Popierście / fig. boj. nr 12a;	karabin maszynowy / fig. boj. nr 16; granatnik / fig. boj. nr 13a;	Kłęczący / fig. boj. nr 13, 13b;	Biegający / fig. boj. nr 14a;	Biegający / fig. boj. nr 14; stojący / fig. boj. nr 15; wyrzutnie ppanc / fig. boj. nr 17;	Plechota na samochodzie / fig. boj. nr 24;	10	11	Odległość										
200	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20						
300	7	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22						
400	10	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24						
500	14	10	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28						
600	-	-	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32						
700	-	-	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36						
800	-	-	-	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32						

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Karabln wyborowy SMD	200-	500	600	700	800	900	1000	200-	500	600	700
Karabln maszynowy	200	300	400	500	600	700	800	900	1000	200	300
Karabln maszynowy PK	300	400	500	600	700	800	900	1000	200	300	400
Sprężony karabln	300	400	500	600	700	800	900	1000	200	300	400
Sprężony karabln maszynowy PKT	300	400	500	600	700	800	900	1000	200	300	400
Karabln wyborowy SMD	200	300	400	500	600	700	800	900	1000	200	300
Karabln maszynowy	300	400	500	600	700	800	900	1000	200	300	400
Karabln maszynowy PK	300	400	500	600	700	800	900	1000	200	300	400
Sprężony karabln	300	400	500	600	700	800	900	1000	200	300	400
Sprężony karabln maszynowy PKT	300	400	500	600	700	800	900	1000	200	300	400

U_w_a_g_i_i

1. Podczas strzelania w marszu bez zatrzymywania się /w czasie działania pieszego/ liczbę nabojów w rubrykach 7-10 zwiększa się 1,5-krotnie, podczas strzelania w ruchu przez otwory strzelnicze transportera opancerzonego i z km PKT liczbę nabojów w rubrykach 7-10 zwiększa się 3,5-krotnie; podczas strzelania w nocy liczbę nabojów obliczoną na warunki dzienne zwiększa się 1,5-krotnie.
2. Liczbę nabojów niezbędną do rażenia działa przeciwpancernego /fig.boj. nr 17a/ i polowego /fig. boj. nr 25/ obliczać według rubryk 6 i 9, a do rażenia transportera opancerzonego /fig.boj. nr 21, 21a, 22, 22a/, wyrzutni przeciwpancernej na samochodzie /fig. boj. nr 17b, 26, 26a, 26b/, wyrzutni raketowej na transporterze opancerzonym /fig. boj. nr 27a, 27b/ - według rubryki 10.
3. Podczas strzelania do tego samego celu z kilku rubieży liczbę nabojów należy określać dla średniej odległości prowadzenia ognia.
4. Podczas obliczania amunicji dla wielkokalibrowego karabinu maszynowego należy posługiwać się rubrykami 7-10. Ilość nabojów niezbędna do zniszczenia transporterów opancerzonych, wyrzutni raketowej na samochodzie oraz wyrzutni raketowej - rubryką 10.
5. W czasie obliczania amunicji dla rpgpnc należy uwzględnić po trzy naboje na każdą figurę bojową /cel/ znajdującą się w zasięgu strzału bezwzględnie, natomiast dla kbkg - na największą donośność.

WZORY FIGUR BOJOWYCH STOSOWANYCH
W CWICZENIACH TAKTYCZNYCH ZE STRZELANIEM
AMUNICJĄ BOJOWĄ

Figura bojowa nr 10
(popiersie z kręgami)

Figura bojowa nr 10a
(popiersie z pierścieniami)

Figura bojowa nr 10b
(głowa z pierścieniami)

Zest. 2

Figura bojowa nr 11
(głowa)

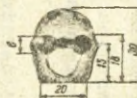

Figura bojowa nr 11a
(obserwator)

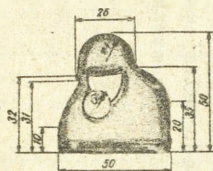

Figura bojowa nr 12
(popiersie)

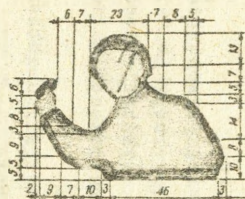

Figura bojowa nr 12a
(popiersie)

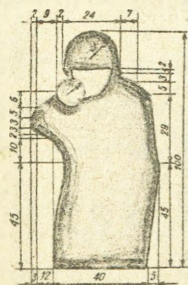

Figura bojowa nr 13
(kłęczący)

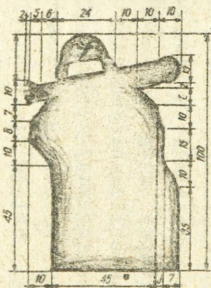

Figura bojowa nr 13a
(granatnik
przeciwpancerny)

Figura bojowa nr 13b
(kłęczący)

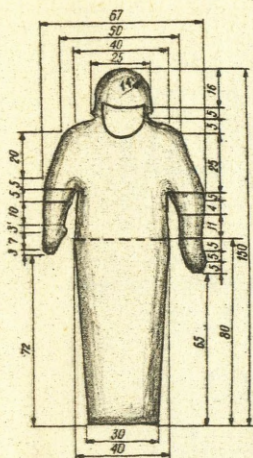

Figura bojowa nr 14
(biegnący)

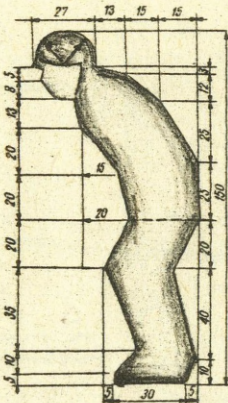

Figura bojowa nr 14a
(biegnący)

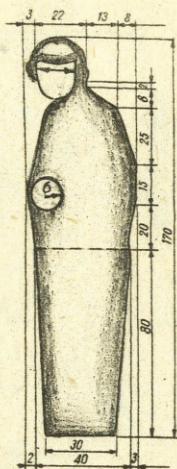

Figura
bojowa nr 15
(stojący)

Figura bojowa nr 13b

Figura
bojowa nr 15
(pocisk przeciwpancerny)

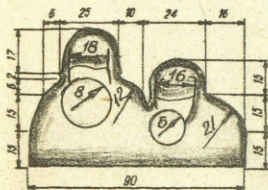

Figura bojowa nr 16
(karabin maszynowy)

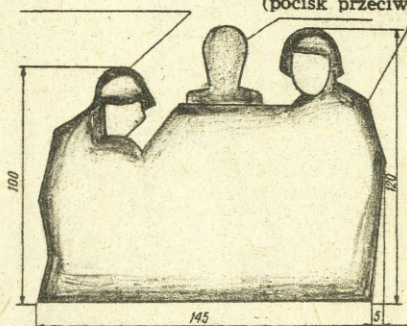

Figura bojowa nr 17
(wyrzutnia przeciwpan-
cerna)

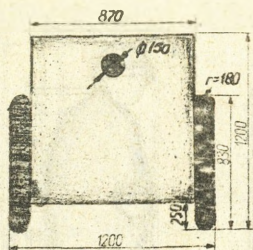

Figura bojowa nr 17a
(działo przeciwpancerne)

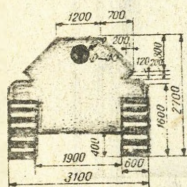

Figura bojowa nr 18
(czołg lekki)

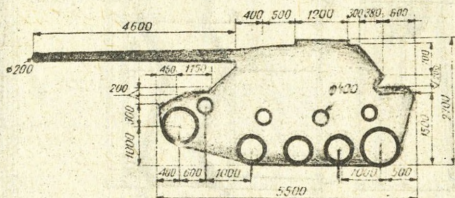

Figura bojowa nr 18a
(czołg lekki)

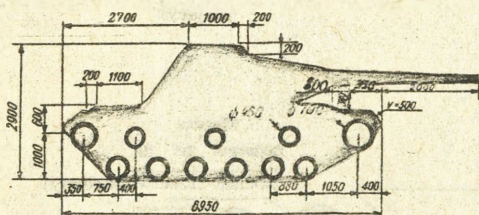

Figura bojowa nr 19a
(czołg średni)

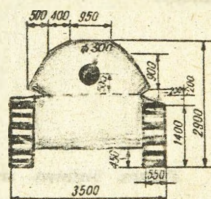

Figura bojowa nr 19
(czołg średni)

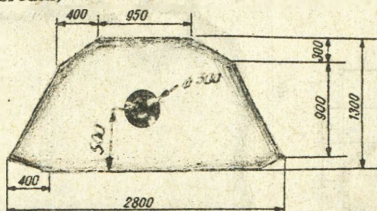

Figura bojowa nr 20
(czołg w okopie—wieża)

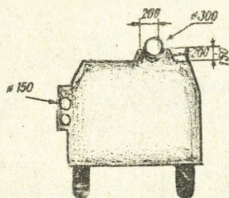

Figura bojowa nr 26a
(wyrzutnia raketowa
na samochodzie)

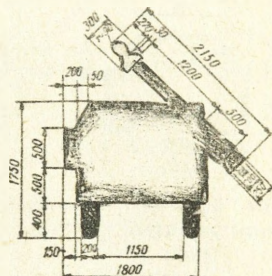

Figura bojowa nr 26b
(wyrzutnia raketowa
na samochodzie)

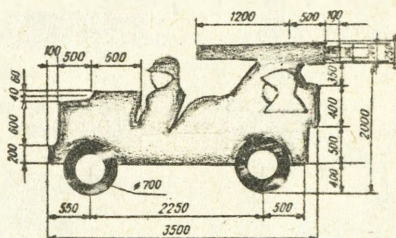

Figura bojowa nr 26
(wyrzutnia raketowa
na samochodzie)

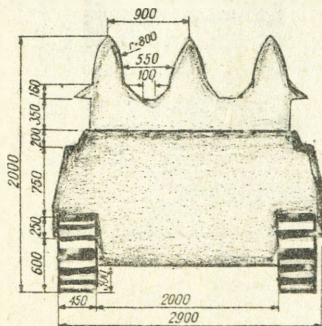

Figura bojowa nr 27a
(wyrzutnia raketowa)

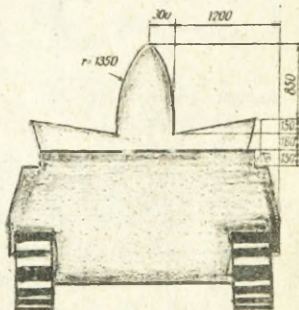

Figura bojowa nr 27b
(wyrzutnia raketowa)

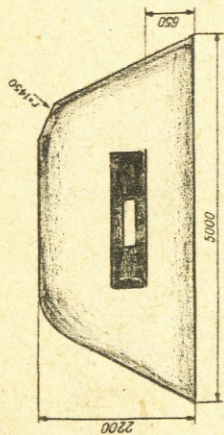

Figura bojowa nr 28
(DSB ze strzelnicą)

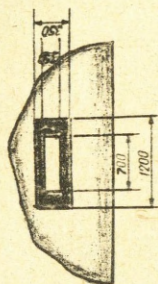

Figura bojowa nr 28a
(otwór strzelniczy
DSB)

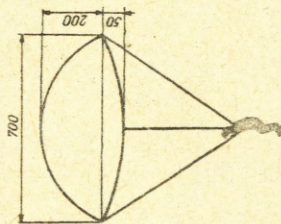

Figura bojowa nr 30
(spadochroniarz)

Figura bojowa nr 32
(samolot nurkujący)

Figura bojowa nr 30a
(spadochroniarz)

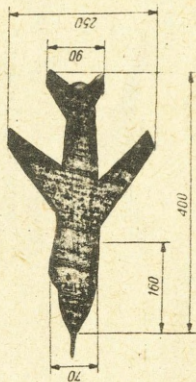
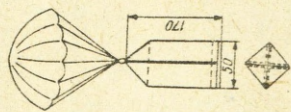

Figura bojowa nr 31
(samolot)

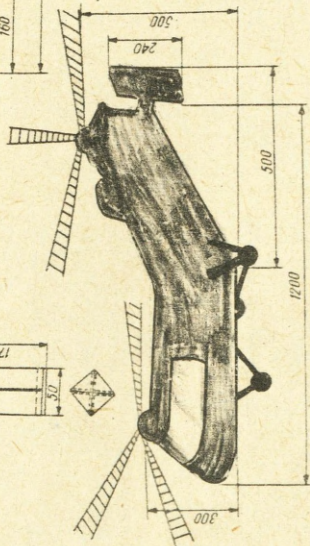
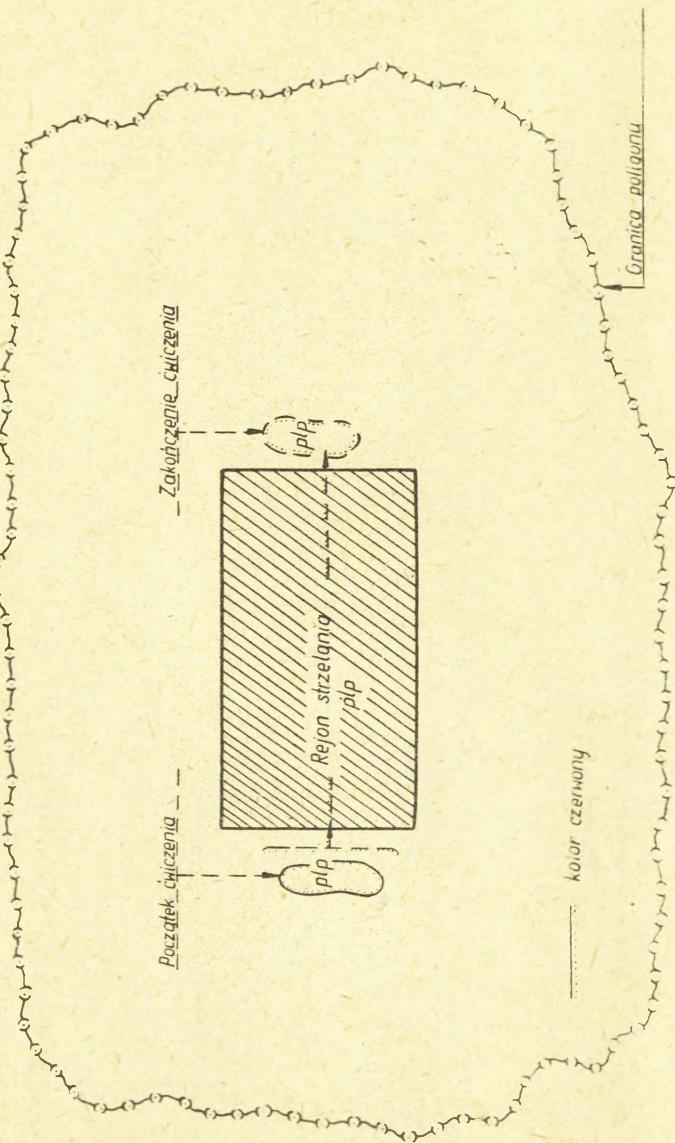

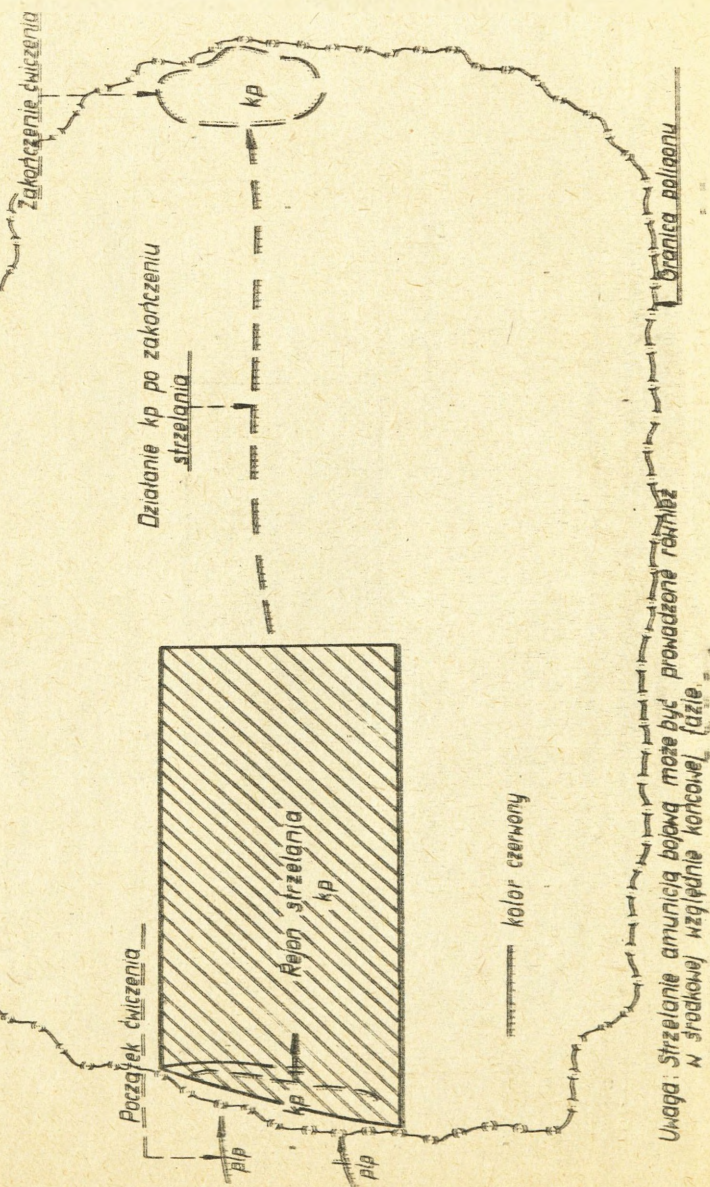
Figura bojowa nr 33
(śmigłowiec)

SCHEMAT "A"

Wariant ćwiczenia samodzielnego plutonu piechoty na temat:
"NATARCIE PLUTONU PIECHOTY ZE STRZELANIEM AMUNICJA BOJOWA"

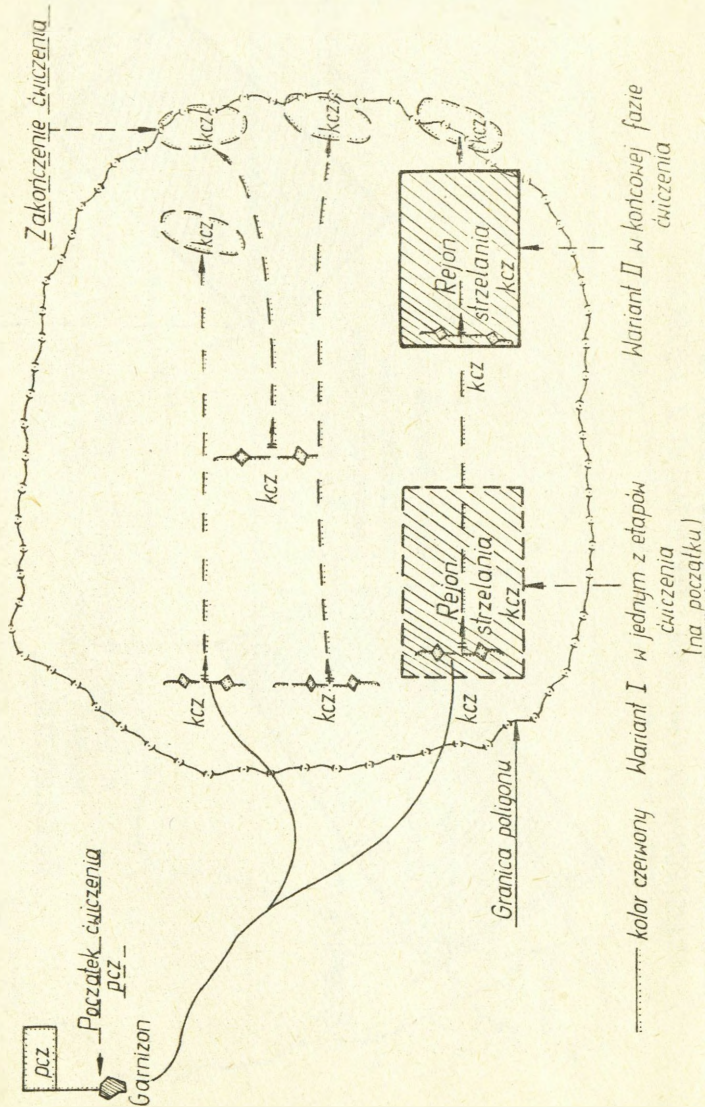

SCHEMAT "B"
 WARIANT STRZELANIA AMUNICJA BOJOWA JAKO FRAGMENT
 KOMPANIJNEGO ĆWICZENIA TAKTYCZNEGO Z WOJSKAMI

SCHEMAT „C”

WARIANT STRZELANIA AMUNICJĄ BOJOWĄ JEDNĄ JEDNĄ kcz W RAMACH
PULKOWEGO ĆWICZENIA TAKTYCZNEGO Z WOJSKAMI

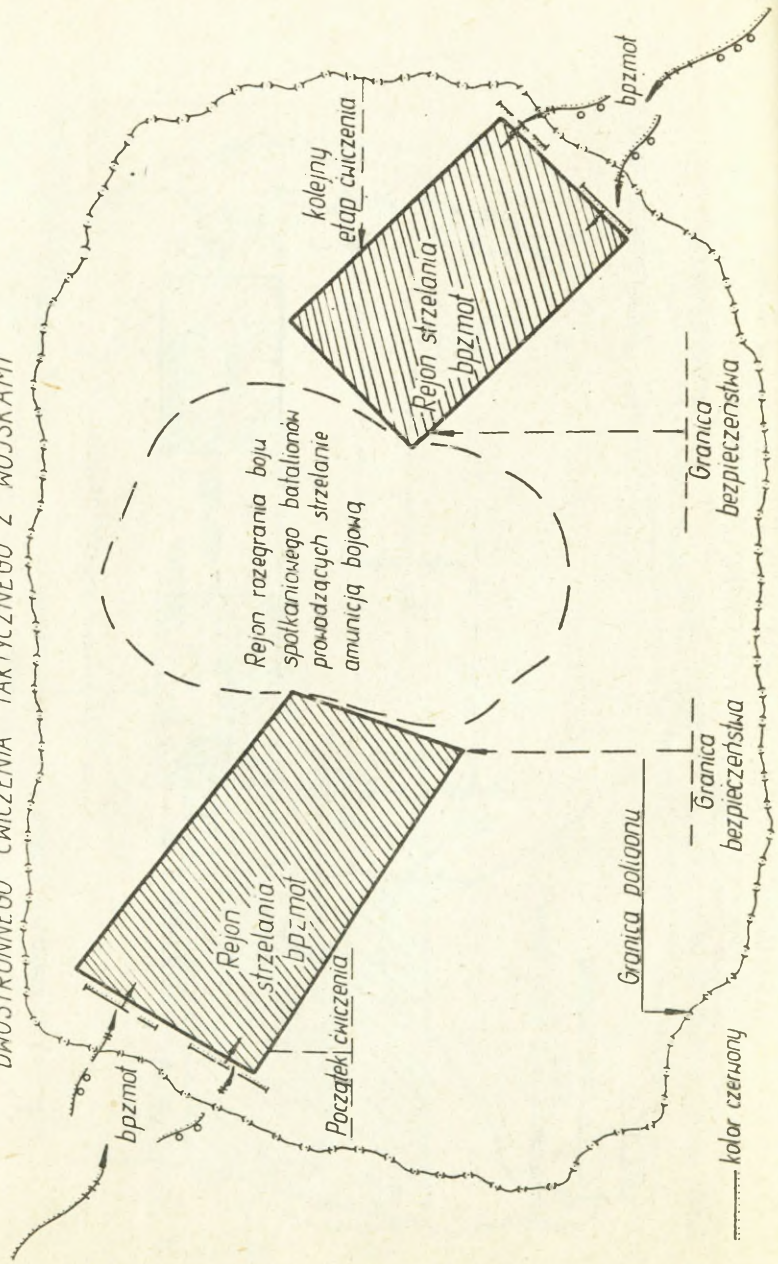

Wariant II w końcowej fazie ćwiczenia

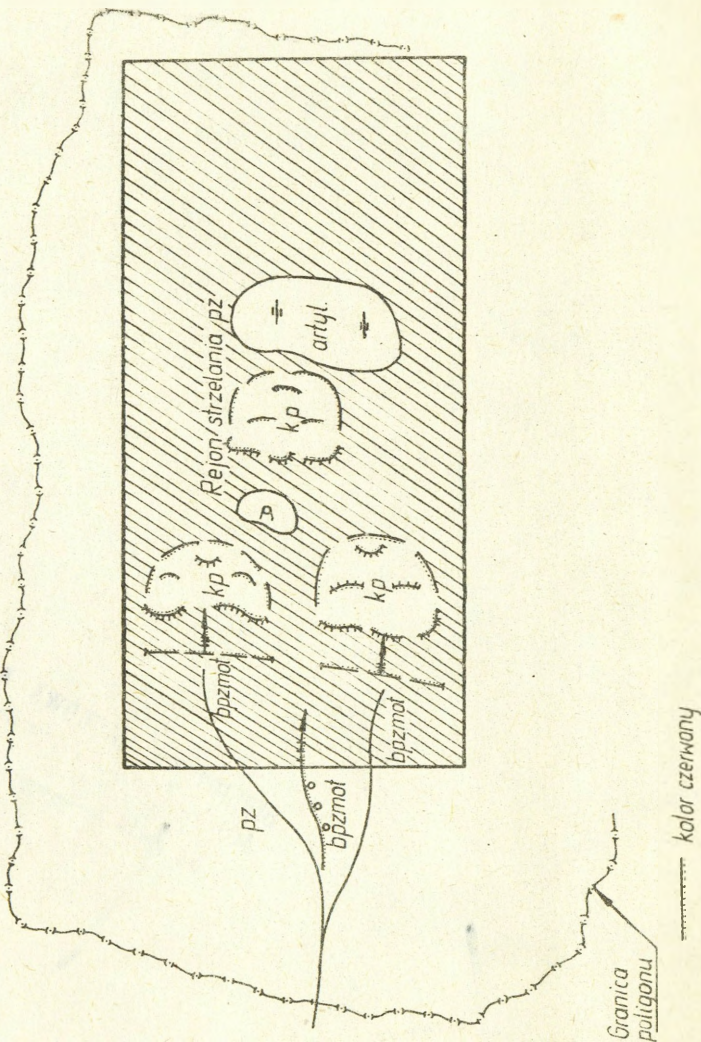
Wariant I w jednym z etapów ćwiczenia (na początku)

SCHEMAT "D"

WARIANT STRZELANIA AMUNICJA BOJOWĄ DWÓCH BATALIONÓW W RAMACH DWUSTRONNEGO ĆWICZENIA TAKTYCZNEGO Z WOJSKAMI

SCHEMAT "E"
 WARIANT STRZELANIA AMUNICJĄ BOJOWĄ, PUŁKU ZMECHANIZOWANEGO
 W RAMACH DWUSTRONNEGO ĆWICZENIA TAKTYCZNEGO Z WOJSKAMI

2 zes.

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASB WP
Archiwum Biuletynu Zbiarów Specjalnych
Nr ewid. ~~540854~~

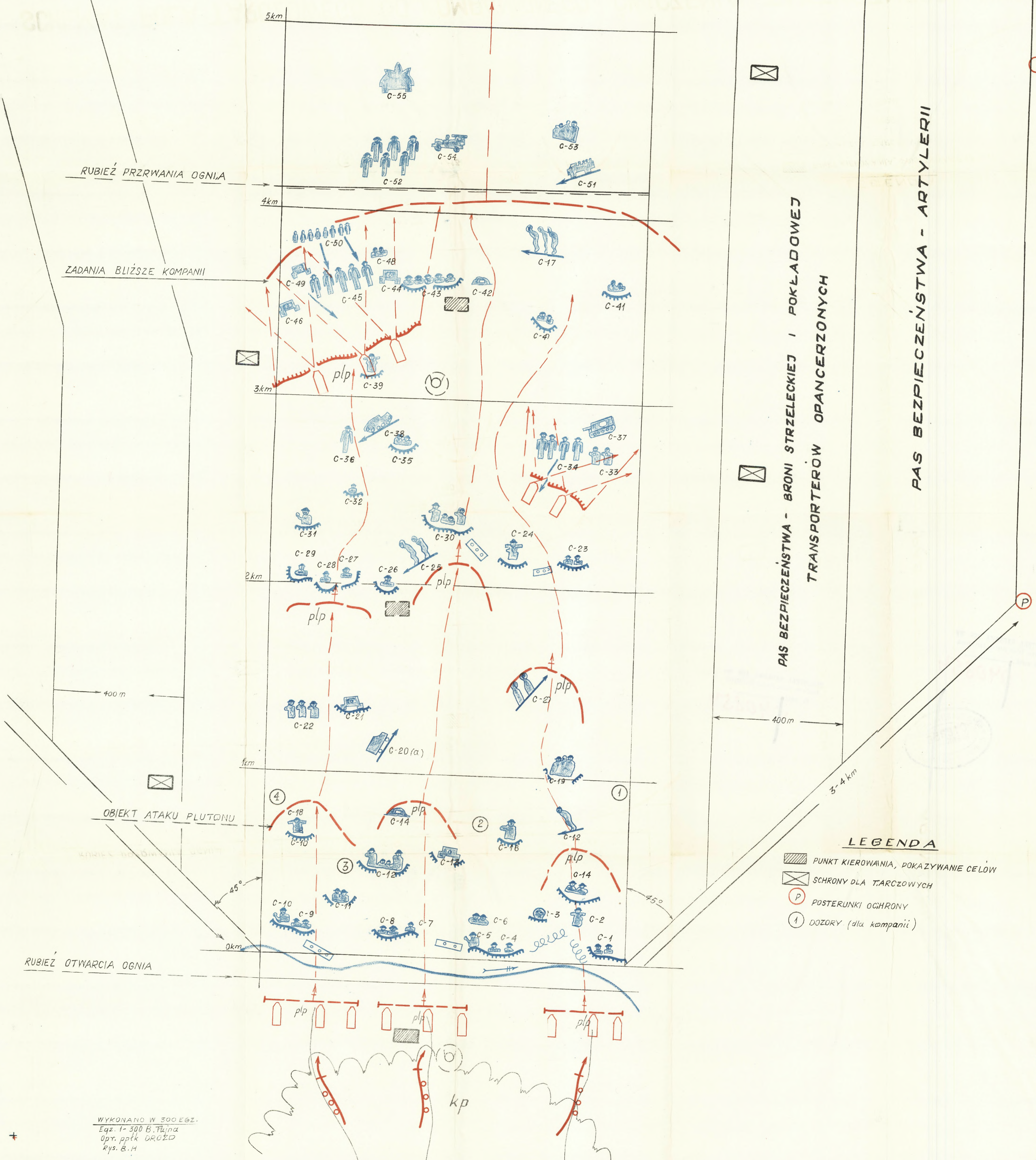

SCHEMAT POLA TARGZOWEGO DO KOMPANIJNEGO ĆWICZENIA TAKTYCZNEGO ZE STRZELANIEM AMUNICJĄ BOJOWĄ (WARIANT)

ZAME
Eqz. nr.....
Nr ks. 03291/WW

Załącznik nr 3
Załącz. do planu przeprowadzenia
ćwicz. na temat.....

↑
Główny kierunek ognia

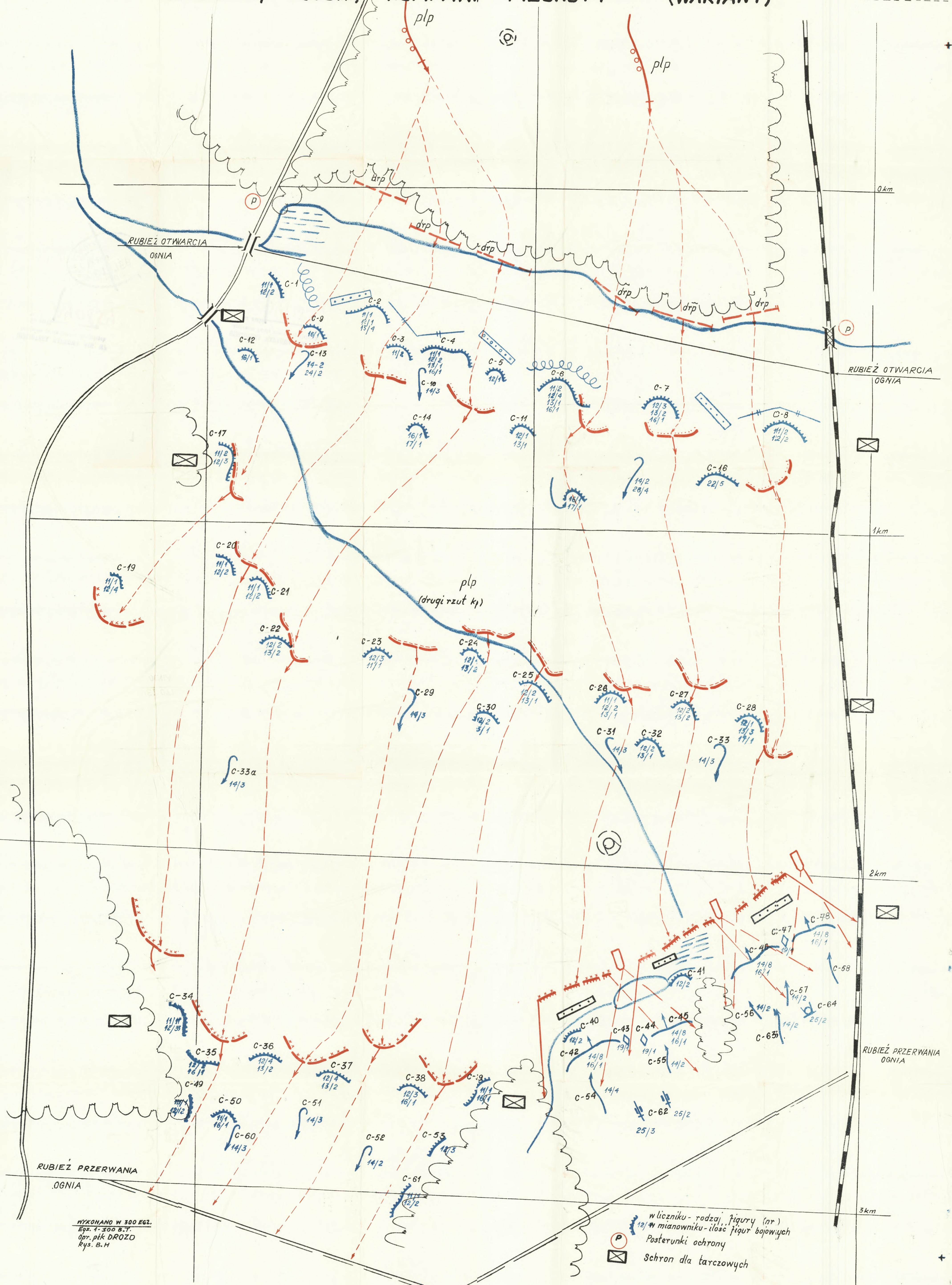
LEGENDA

- PUNKT KIEROWANIA, POKAZYWANIE CEŁÓW
- SCHRONY DLA TARCZOWYCH
- POSTERUNKI OCHRONY
- DOZORY (dla kompanii)

SCHEMAT POLA TARCZOWEGO DO ĆWICZENIA TAKTYCZNEGO ZE STRZELANIEM AMUNICJĄ BOJOWĄ KOMPANI PIECHOTY (WARIANT)

Eqz. nr.
Nr As. 03292/WW

(Załącz. do planu, przeprowa-
dzenia ćw. matemat.)

WYKONANO W 300 EGZ.
Eqz. 4-300 B.T.
Dpr. plk DROZD
Rys. B.H

○ wliczniku - rodzaj, figury (nr)
○ mianowniku - ilość figur bojowych
P Posterunki ochrony
X Schron dla tarczowych